

ПРОДАДЕНАТА ИСТИНА

● Как журналистиката се оказва пленник на алгоритмите

В последните години в света на медиите настъпи тиха революция. Те се оказаха пленник на алгоритмите.

Професията, която някога определяха като „четвъртата власт“, днес зависи от студената логика на клико-

вете - те диктуват какво ще научим и какво ще остане скрито.

На стр. 4

Невидимите хора

Не очаквай от глорията човек да прелива от благодарност. Това може да разбере човек от една вечер с фондация „Доброvolците на св. Георги“ в двора на Александровска болница.

На стр. 6

Дигиталната самота

Чувстваме се сами, въпреки че сме свързани. Цифрите са тревожни: 79% от младите хора между 18 и 24 години се чувстват самотни, въпреки че средно прекарват по 5 часа в социалните мрежи

На стр. 8

От Възвишението се пада най-лесно

Всеки има право на мнение, но е важно как го изразява – езикът на омразата не е свобода на словото

На стр. 10

Ограбена България

На стр. 3

Желанието за прозрачност в управлението и край на кражбите обедини протестиращите • Обществото разбира, че поколение Z може да протестира • Бюджет '26 – тих грабеж на народа или правилно разпределяне на обществените средства

Франкенщайн

Франкенщайн – чудовището, което оживява отново и отново. Докато има предрасъдъци и хората продължат да бъдат изолирани, отхвърлените ще откриват умеха в неговия образ

На стр. 17

Опитаха се да опорочат протеста

Хиляди българи излязоха на протест в десетки градове в страната и поискаха оставка на правителството. Поводът за недоволството беше проектобюджетът за 2026 г. и опитът на представителите на ГЕРБ, ИТН, БСП и „ДПС – Ново начало“ да го запазят, въпреки че казаха, че ще го изтеглят. Недоволството за бюджета премина към искането на оставките конкретно на лидерите на ГЕРБ и „ДПС – Ново начало“ – Бойко Борисов и Делян Пеевски.

Около 100 хиляди души се събраха около Народното събрание, скандираха „Оставка“, „Мафия“ и показваха плакати и табели с образите на Борисов и Пеевски. Оставка поискаха и лидерите на ПП и ДБ – Асен Василев и Ивайло Мирчев. По-късно шествието беше насочено към централите на ГЕРБ и „ДПС – Ново начало“.

В района на централата на Пеевски се появи група от маскирани, облечени в черно, определени от очевидци като провокатори, които нямат нищо общо с протеста. Палиха кофи, изтръгваха знаци, хвърляха бомбички и различни предмети срещу централата на партията и срещу органите на реда. Имаше ранени и загържани, бяха изпочупени полицейски автомобили и част от инфраструктурата наоколо.

Въпреки че хиляди полицаи от цяла България бяха мобилизирани, за да пазят обществения ред по време на протеста, те

не успяха да предотвратят вандалските

прояви на провокаторите. Поведението на полицаите беше пасивно в сравнение с минали по-малки протести с по-малко провокации, в които полицията действаше по брутален начин.

Заради пасивното отношение на униформените от ПП – ДБ поискаха оставката на вътрешния министър Даниел Митов.

На следващия ден Бюджетът 2026 беше официално оттеглен. Главната цел на протеста беше успешна, но сега

Палиха кофи, изтръгваха знаци, хвърляха бомбички срещу централата на „ДПС – Ново начало“ и органите на реда

следва и друго – оставката на правителството. От ПП – ДБ внесоха вот на недоверие. Асен Василев заяви в пост във „Фейсбук“: „Останахме мирни и ясно заявихме какво искаме, а то е Борисов и Пеевски да спрат да крадат българския народ и бъдещето на децата ни. За съжаление, тези хора явно са решили да взривят гържавата. Росен Желязков обяви, че нямало да подават оставка. Ще им помогнем. Ще внесем вот на недоверие, а когато се дебатира вотът на недоверие, ще бъде още по-големият протест, на който ясно ще им кажем „Стига“, „Достатъчно“, „Дайте шанс на бъдещето на България“.

Пеевски направи изявление, в което остро критикува представители на „Продължаваме промяната – Демократична България“. Той подчерта, че хора, които само ден по-рано са били в

кабинета му и са пили кафе, сега го нападат и се представят като морални съдници. В речта си Пеевски спомена и Ивайло Мирчев, обвинявайки го, че се е „навеждал, за да подгисва“.

Малко по-късно Мирчев причака Пеевски пред кабинета му. Когато той пристигна, лидерът на ДБ го попита: „Защо лъжеш, че съм се навеждал?“. Острият отговор на Пеевски беше: „Не на омразата!“.

„РефереРендум“

По-късно, по време на дебатите в пленарната зала, от „Възраждане“ разпънаха транспарант, на който пишеше: „Референдум за лева! Не на еврото!“. Със 135 гласа „против“ генутатите отхвърлиха предложението на президента за провеждане на референдум с въпрос „Съгласни ли сте България да въведе единната европейска валута

евро през 2026 г.“.

Правопописната грешка от „Възраждане“ коментираха така:

„Артистичен транспарант привлече вниманието на всички – от най-апатичните до най-върлите привърженици на еврото. Акцията с транспаранта стана повод за поместване на темата в много медии, а социалната мрежа просто беше залята от коментари. Жалко е, че в българската медийна среда е необходимо да бъде създадена провокация, за да се заговори за обществено значима тема – като запазване на българския лев“.

ПЛАМЕН ХАРАЛАНОВ

План-сметката на Правителството за тази година бе прегъникамък и си спечели определението като „грабеж“ за българския народ. За протестите от декември има колебливи мнения заради участието на политически партии в тях, но Коалицията падна успешно. Сега на дневен ред са връчването на мандатите в опит за формиране на нов съюз в управлението и евентуалните пресрочни избори, които ще покажат дали властта ще намери новото си Аз.

Бюджет '26 – тих грабеж на народа или правилно разпределение на обществените средства

Опозицията на вече правителството в оставка видя проектобюджета като обир за средната класа. За да се постигнат увеличението във възнагражденията на администрацията, да се запази майчинството и да се ограничи дефицитът в БВП от 3%, бяха предвидени увеличени данъците. Данък „дивидент“ бе подложен на 100% увеличение, за да се изравни с данъци, на които е подложен трудът (10%), а скокът при осигурителните вноски с 2% бе отложен. Но изискванията на проектобюджета можеха да избухат частния сектор и малкия бизнес към фалит. При такъв сценарий е много вероятно да се търсят алтернативни начини за изплащане на заплати – да се превежда една част от заплатата, равна на минималната работна, а останалите пари да се дават на ръка, едноричните собственици на малките бизнеси могат да си вдигнат сами заплатите или да си дават сами бонуси, така че в края на месеца приходи и разходи да са изравнени, а не да се отчита печалба. Така планираните пари, които трябваше да се налят в бюджета от данъци, можеше да са недостижими, а 3% дефицит – невъзможен за постигане.

Протестите – гражданска позиция vs политически

Нова година – ново Аз! Дали е така и за българското управление? Обществото разбира, че поколението Z може да протестира. Бюджет '26 бе отхвърлен, пре-

разглеждан, бойкотиран, протестиран и свален, а стана и повод кабинетът „Желязков“ да не успее да се почерпи за новата 2026 година като управляваща коалиция.

Ограбена България

Желанието за прозрачност в управлението и край на кражбите обедини протестиращите

фигури
Краят на ноември и началото на декември 2025 г. ще бъдат запомнени като протестите на поколението Z, тъй като площадите на големите градове се напълниха с граждани, отстояващи мнението си. Протестиращите искаха отмяна на бюджета, който се оказа последната капка в чашите на хората, и оставка на правителството. Определиха управлението като измамно, нагло, мафиотско, а отговора на гържавата към протестите – като „милиционерски номер“. По време на шествията в София бе спрян токът по улиците в центъра, а мрежовите клетки бяха претоварени, което пречеше на живото излъчване и публикуването на материали в социалните мрежи. Отличителен за тези протести бе броят на младите хора, които излязоха на площада. С постери и песни срещу Бойко

Борисов и Делян Пеевски поколението Z показа, че има глас. Желанието за прозрачност в управлението и край на кражбите ги обедини.
В отговор на недоволството ПП „ДПС – Ново начало“ организира контрапротест в подкрепа на Делян Пеевски с надслов „Не на омразата“. Милен Любенов – преподавател по политология в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, определя този феномен в защита на управлението като връзка са автократи. Контрапротестите съществуват „в посткомунистическите гържави. Може да го видим и в Сърбия, Грузия, Молдова и преди това в Украйна“, казва той за „Свободна Европа“. Партийният лидер бе събрал привържениците си, за да покаже, че разбира този митинг като начин за легитимация. „Искате ли да блокирам парламента всеки ден

и да ги викам долу с моите симпатизанти? Аз нямам по-малко симпатизанти“, каза той на 27 ноември след първия протест срещу правителството на Желязков, въпреки че няма представители в кабинета. Лидерът на „ДПС – Ново начало“ се осмели да се провъзгласи и за лидер на всички хора от различен от българския етнос макар да е роден българин със златна лъжица в устата, който не е усещал болката от религиозна или етническата дискриминация. Той организира митинги в 24 града, които обаче не бяха толкова многобройни, а и участниците не бяха особено информирани защо са там. Новината за автобуси, пълни с протестиращи от ромски произход и гържавни служители, страхуващи се за работните си места, плъзна в социалните мрежи, а оттам – и видеа с интервюта на участващите. В резултат контрапротестите на Пеевски доведоха за нови мемета и

Продължава на стр. 4

„Да уловим вятъра на промяната“

Над 35 години крещим „Промяна“, а промяната или плува към нас като крокодил в мътна вода, или се разпилява като мъгла точно преди да я хванем за ръка и да кажем „Ето. Наша е!“.
За да се промени обществото ни, трябва коренно да се промени начинът на мислене на българите. И това се потвърждава и от големите протести, изпълнили площадите, точно когато в пясъчния часовник на времето изтичаха последните седмици на отминаващата година.
Мислене без тоталитаризъм. И хора, които от сърце обичат демокрацията. И са готови да я отстояват, независимо колко привлекателна маска ще си навлече някое старческо, безжизнено лице на диктатор.
През 2026 г. предстоят и пресроч-

ни (поредните!) парламентарни и президентски избори. Разбира се, важно е какви хора ще застанат начело на гържавата ни и дали през тях няма да прозира същата онази фигура, срещу която основно протестираха младите от т. нар. „поколение Z“.
„Светът се променя. Усещам го във водата, усещам го въздуха.“ Така започва един от най-известните филми на новия век – „Властелинът на пръстените“ по едноименната трилогия на Джон Р. Р. Толкин.
Въпросът е накъде води тази промяна. На какво мирише? Дали лъх от адския огън на Мордор, който носи на крилете на Черните ездачи само и единствено смърт за народите...
Или на обич, простота, милост, непринуденост и свобода, които зреят в

зелените градини на Графството – дом на хобитите, които спасиха света от злото на Пръстена?
Свободата, която търсим, цъфти като минзухар на пролет в една детска усмивка, неопетнена от корист мечта или тиха звездна нощ на гвама млади влюбени.
Демокрацията се ражда от тази свобода, тя е нейният основен градивен елемент, нейният крайъгълен камък и най-важна съставка.
Предстоят избори. Но още по-важни са нашите всекидневни избори, които всъщност определят какъв ще е „вятърът на промяната“ и дали тя ще донесе честност в изборния процес, по-голяма свобода на медийното слово и справедливост на съдебната система.
МАРГАРИТА ГЕНЧЕВА

Продадената истина

В последните години в света на медиите настъпи тиха революция. Не шумна, не граматична, но толкова дълбока, че промени природата на самата журналистика. Професията, която някога определяхме като „четвъртата власт“, пазител на обществен интерес и страж на демокрацията, днес живее в сянката на нов господар – алгоритъма. Не идеологиите, не политическият натиск, а студената логика на кликовете диктува за какво ще научим и какво ще остане скрито.

Там, където преди имаше факти, проверки, разследвания и смелост да се каже непопулярната истина, сега се разпореждат лайкове, гледания и краткотрайни сензации. Новината вече не е мост към разбиране на света, а стока, погредена на рафта на информационния супермаркет, с ярка опаковка, малко съдържание, бърза консумация.

Журналистът, онзи професионален изследовател на истината, постепенно се превръща в ловец на внимание. Вместо да задава трудните въпроси, той брои секунди: колко време потребителят ще остане на сайта? Ще превърти ли докрай? Ще сподели ли? Стойността на информацията се измерва не с обществената ѝ значимост, а с нейния „вирусен потенциал“.

Скандалът изпреварва анализа, шумът заглушава смисъла, а надпреварата за бързина изядва прецизността. Дълбоките истини, многопластови и непривлекателни за бърза консумация, изчезват под краката на логиката „публикувай сега, провери после“. Ако журналистиката някога беше компас, тя днес все по-често прилича на фойерверк – кратък блясък, много шум, никаква посока.

Как журналистиката се оказва пленник на алгоритмите

Алгоритмите – невидими и хладни, решават коя история е важна. Те определят дневния ред, като погреджат съдържанието според това, което подхранва най-силни емоции. Медиите се превръщат в изпълнители на цифровата воля, а класическите качества – добросъвестност, задълбоченост, смелост, отстъпват пред метриците: брой кликове, брой споделяния, ниво на ангажираност.

Разследванията, които някога изискваха сегмична работа, сега изглеждат като разточителство. Дългите репортажи са лукс. А журналистите, които се осмеляват да не следват ритъма на социалните мрежи, често се оказват в периферията на собствените си реакции.

Обществените медии също започват да говорят на езика на интернет – кратко, силно, емоционално. Заглавията крещат. Картичките шокират. Съдържанието се свива до няколко изречения, достатъчни да предизвикат мигновено впечатление. И така, вместо да

приближават зрителя до истината, медиите започват да се превръщат в огледало на най-повърхностните му желания.

Новините вече не се съствезават кой носи повече факти, а кой ще предизвика най-силен шок. Общественото внимание – най-важната валута на демокрацията, се продава на търг. Докато публиката се забавлява, обществото става все по-уязвимо, защото губи ориентацията, която само качествена журналистика може да даде.

Така истинските истории, тихите, сложните, болезнените, потъват под лавината от „лесни“ новини. Съдържанието, което изисква проверка, търпение и критично мислене, бива изместено от емоционални бомби, предназначени да загържат вниманието за още половин минута. Журналистите, притискани от нуждата да произведат трафик, започват да губят мотивацията да се борят за истината. А където журналистиката губи смелостта си, демокрацията губи зрението си.

Този процес не е безобидно пазарно явление. Това е удар в сърцето на обществото. **Когато новината стане продукт, истината престава да бъде ценност и се превръща в разменна монета – удобна, гъвкава, поглатлива на манипулация.** Без истина обществото губи своята посока. Без медиен коректив властта остава без надзор. А гражданите – без инструменти да осъзнаят какво се случва около тях.

Може ли да има обрат?

Да, но само ако и медиите, и публиката си спомнят как е възникнала журналистиката. Не за да забавлява, не за да успокоява, не за да кима в ритъма на масовия вкус, а за да служи. Да осветява трудните истини, да задава неудобните въпроси, да гържи отговорни онези, които разполагат с власт.

Журналистите трябва да си върнат смелостта да бъдат сериозни, дори когато това не носи кликове. Трябва да си върнат правото да бъдат скучни, когато темата го изисква. И най-вече да не позволяват на алгоритмите да определят съвестта им.

А обществото трябва да си върне навика да чете, да мисли, да търси, да отгледя време за дългите текстове, да проверява източниците, да оспорва лесните обяснения. Да бъде активно, а не пасивно, защото истината не може да се поднесе наготово, тя се открива от хора, които искат да я видят.

Журналистиката няма да бъде спасена от нова технология. Тя ще бъде спасена от хората – онези, които още вярват, че гумите могат да служат на обществото, а не на трафика. Докато има журналист, който не се страхува да пита, и читател, който не се страхува да чуе, надеждата живее.

Там, където истината стои по-високо от удобството, журналистиката остава не професия, а мисия, която започва и завършва с човека, с неговата потребност да знае, да разбира и да търси смисъл.

НЕВЕНА ГЕОРГИЕВА

Ограбена България

Продължение от стр. 3
спечелиха още повече омраза срещу личността му.

Лошите бюджети и евентуалните финансови кризи свалят бързо управляващите от постовете им. В началото на 2026 г. си взимаме поуците от миналата, но и се замисляме дали оставката ще доведе до нещо ново,

което да удовлетвори гражданите и те да имат власт над властта, или ще сме свидетели на „Нова година – старо Аз“? Всичко ще се реши през следващите сегмичи – ще имаме ли ново правителство, или ще ходим на поредните предсрочни избори през пролетта?

РАЛИЦА НОНЧЕВА

Народното събрание би трябвало да символизира дипломация и съвкупност от огромни капацитети с експертиза в различните сфери от нашия живот, работещи с една обща цел – благо на народа. Вместо това ставаме свидетели на скандал след скандал. Валят се компромати в кулоарите на парламента, а други виждат бял свят през архиви. Валят обиди и нападки, подходящи за махленска свада за блока, не и на законодателната институция на страната ни. Но реалността е такава. Личностите, представляващи народа и неговия интерес, всъщност преследват само своя. И с всяка изминала седмица маските прогължават да падат.

Първоначално управляващото мнозинство се състоеше от ГЕРБ, ИТН, БСП и АПС. Политически формации, които по презумпция не бихме могли да си представим заедно. Те обаче бяха с обща кауза – Пеевски да бъде гържан галеч от властта. Е, га, ама не. Пеевски бързо използва наученото от своя „учител“ и показва кой сега „разпределя порциите“. Прескачаме година по-късно и картинката вече е друга. „ДПС – Ново начало“ е гарант за дългия живот на правителството и практически може да го сваля, когато пожелае и му е удобно. АПС напусна управляващото мнозинство и е в разпадане, а Доган се реши да създава нова политическа формация. Ще трябва да избере обаче друг сборен пункт за съвещания, че преди дни му събориха резиденцията в „Бояна“, станала символ на задкулисно влияние и власт.

ГЕРБ пък опитва да маневрира в едни турболентни времена, в които от опозиция и медиуми му се напомня постоянно, че губи позициите си в управлението както на държавно, така и на общинско ниво в по-малките населени места. Стигнахме от недоумението му, че името Борисов се споменава редом с това на Пеевски и уволнението на трима души на много високи постове в държавния апарат дори заради „съмнения“ за влияние от лидера на „ДПС – Ново начало“ до изказването: „Познавам Пеевски от 20 години. Знаем, че като му кажа нещо, той се съобразява. И знам, че като ме помоли нещо, аз го изпълнявам. Държим си на думата“.

ГЕРБ пък опитва да маневрира в едни турболентни времена, в които от опозиция и медиуми му се напомня постоянно, че губи позициите си в управлението както на държавно, така и на общинско ниво в по-малките населени места. Стигнахме от недоумението му, че името Борисов се споменава редом с това на Пеевски и уволнението на трима души на много високи постове в държавния апарат дори заради „съмнения“ за влияние от лидера на „ДПС – Ново начало“ до изказването: „Познавам Пеевски от 20 години. Знаем, че като му кажа нещо, той се съобразява. И знам, че като ме помоли нещо, аз го изпълнявам. Държим си на думата“.

Скандали раздират парламента

● *В Народното събрание валят обиди и нападки, подходящи за махленска свада*

Вече влиянието му не може да бъде отречено дори и от най-изпечения лъжец, но то и никога не го отрича. Просто за това, както и за всичко друго неудобно, спря да се говори. Но и не е само ГЕРБ.

Партията на Слави Трифонов – ИТН, която влезе в политическия живот, яхвайки вълната на масовите протести, с идеята да промени статуквото и да се бори срещу Борисов, Гешев, Пеевски, стана жертва на собствената си алчност.

ИТН се превърна в може би най-голямото разочарование за мнозина българи през последните години, като този, който най-свирепо лаеше срещу неправдата, най-бързо склони глава и стана част от нея. И така се разми един бунтарски образ на лицата, символизиращи свободата на словото и непокорността. Лица, които сами атакуваха тази свобода с поправки в закона, от които лъха на авторитаризъм. Лица, с които стотици хиляди са из-

раснали.

До ден-дневен стои без отговор, но повдигнат от самите тях остава един въпрос, чийто отговор, за съжаление, е ясен за всички нас. Думите на Тошко Йорданов, че в момента, в който усетят присъствие на Делян Пеевски в управлението, ще изтеглят своите министри. Видно е обаче, че чувствителността им рязко е свежена до минимум, защото това се оказа чисто и просто лъжа. Вероятно взема пример от лидера си, който преди години бе също толкова категоричен в думите си, че никога не би управлявал с партиите на статуквото – ГЕРБ, БСП и ДПС. Днес той е в коалиция с ГЕРБ, БСП и ДПС. Това е всичко, което ни е нужно да знаем.

БСП е още една партия в разпадане, която очаква края си не като политическо съвие, а като шепна хора, които биха застанали зад името БСП. Защото и тя като много други е поставила за цел не интересите на избирателите си, а своите собствени. И не би било учудващо този недоволен електорат да потърси утеха в друг силен в популизма кандидат, който, по всичко изглежда, подготвя свой собствен проект. Ръководството е наясно с това, което се случва, но са готови на всичко да се задръжат на постовете си до последния ден, в който този кабинет изпълнява функциите си. Или поне симулира изпълнението им.

Не би било честно да пог-

минем и „ДПС – Ново начало“ и човека, „работещ за хората“ – Делян Славчев Пеевски. Санкционираният по глобалния закон за корупция „Магнитски“ в САЩ и Великобритания според мнозина гърпа конците с гебелите си връзки в редица институции, използвайки ги за репресия, влияние и уреждане на дела. Партията му е съставена от народни представители, обичащи „силните на деня“, както и такива, които просто „нямат избор“. Едни са там за материално облагодетелстване, а други – за да не попаднат техни записи и истории под светлината на прожекторите.

Това е политическата ни реалност. Управление, което не притежава нужните компетенции, готово на всичко да спечели словесните претрелки в Народното събрание, стигащо на моменти и до физическа саморазправа. А българите си имаме и своята вина и тя се нарича неактивност. Нежеланието да бъдем информирани, отказът да отидем до урните, и дистанцирането ни от случващото се в държавата са голяма част от проблема. Защото управляващите там това и целят. Ниска избирателна активност, лесно манипулиране на изборни резултати, липса на заинтересованост от огромните корупционни скандали, които биват разгласени – всички ние неволно ставаме артисти в техния театър, който обаче е за наша сметка.

АНГЕЛ ГЯУРОВ

Не очаквай от гладния човек да прелива от учтивост и благодарност. Това може да разбере човек от една вечер с фондация „Доброволците на св. Георги“ в двора на Александровска болница. По три пъти всяка седмица те раздават топла храна на нуждаещи се.

В една студена ноемврийска вечер пристигахме в прожектърка между края на готвенето и раздаването на храната. Това е моментът, който ще ви докосне най-много. На опашката са възрастни хора. Сред тях има и болни – в инвалидни колички и с явни психически проблеми. Доброволците са създали ясна работеща система, с която хората трябва да свикнат, ако желаят да си вземат от готвената храна. Те получават номерче, което се раздава в рамките на целия ден. Трябва да пристигнат навреме. По-късно от определените часове никой не получава номерче или храна. Така организаторите на кухнята за нуждаещи се искат да възпитат у тях уважение към труда на доброволците. Топлата храна се раздава три пъти седмично: във вторник, петък и неделя. На един човек се полага по една закуска, плод, една порция манджа (при определени условия може и повече) и хляб. Храната обикновено стига за

Невидимите хора

всички, дори за тези, които нямат номера, но те винаги остават в края на опашката. Някои от възрастните хора са любезни и мили в своята радост, че ще има с какво да се нахранят за поредна вечер. Други – не чак толкова. Един човек шумно проявяваше претенции по отношение на храната и не изглеждаше доволен от закуската, която се раздаваше.

Но когато си гладен, е трудно да си с добри обноски. Защото гладът прави хора-

та недоволни и заядливи. Затова е добре, че съществуват такива инициативи, които поне малко да намалят социалната несправедливост. Не от щастлива съдба се редят три пъти седмично баби и дядовци в гръжд, в пек и в студ за порция свинско с картофи или зеле с ориз и няколко филии хляб. Раздаването на храната започва с молитва. В подвижната кухня-фургон една жена е очевидният мениджър на целия процес по готвене и раздаване. Поне няколко пъти чух фразата: „Допитай се до Ангелина – тя знае“. Една възрастна жена с дълги побелели коси и светъл поглед много се зарадва на всичко, особено като разбра, че ѝ се полагат цели три мандарини. И тази спонтанна усмивка, с която огря всички наоколо, осмисли цялата вечер и стопли сърцата колкото и студено да беше. На въпроса как се финансира цялата дейност, отговорът беше, че доброволците даряват собствени средства. Понякога пекарни, които имат останал хляб,

го предоставят на фургона в двора на Александровска болница, за да бъде раздаден на нуждаещите се. Неща, които за много от нас се погразбират, като това да си купиш мандарини, се оказват лукс и истински празник. В повечето случаи, когато питахме бабите и дядовците дали искат „авокадо или мандарини“, повечето се спряха на мандарините. Може би авокадото им звучеше твърде екзотично или непознато. Закуските бяха парчета пица, сандвичи, сиренки и груги печени изделия. Основното – свинско с картофи. Ангелина обяви на чакащите на опашка хора, че има останала манджа и от предишния път (което значи отпреди два дни) – зеле с ориз.

Често обвиняваме гържавата, че не прави достатъчно за социално слабите ни съграждани. Но това, което може със сигурност да направим, е самите ние да бъдем човеци, да сме милостиви към бедните, гладните и бездомните хора.

МАРГАРИТА ГЕНЧЕВА

Пчеларят с медено сърце

Преди няколко дни между десетки негативни новини изпъкна една по-различна. Тази за Здравко Димитров – мъжа от Враца, който гари един тон мед от собственото си производство, за да подслади живота на хора в нужда.

Разбира се, меда бързо погледна новината за благородното дело на младия мъж и я отрази в много статии и репортажи. Пчеларят навсякъде казваше едно нещо: „Просто исках да направя добро“. Тъй като се грижи за кошерите и произвежда медени продукти, Здравко всекидневно усеща ползите им и иска да ги сподели с хора, които нямат възможност да се докоснат до здравословната сладост. Така решава да раздаде колкото се може повече бурканчета с мед. Когато настъпва време да осъществи идеята

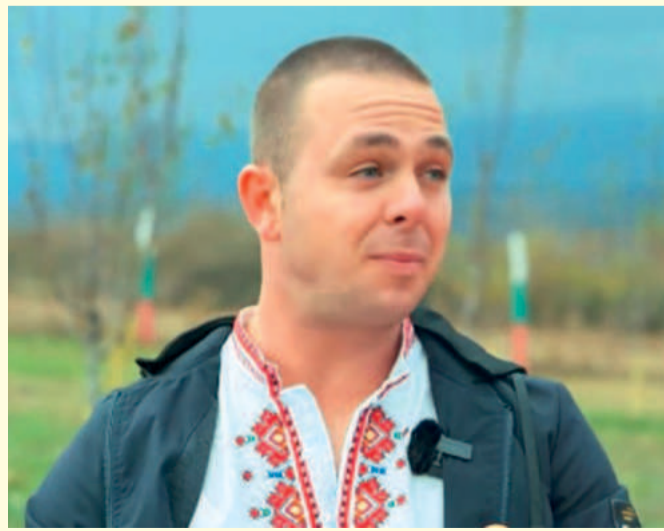
си, на помощ идва екипът на Младежкия център – Враца, които го свързват с 20 институции за хора в неравностойно положение. Младежите от Центъра се впускат в раздаването и прена-

сят на стотиците тежки буркани. Поредното доказателство, че доброто и желанието да помогнеш, са заразни.

Количеството мед, което гарява, възлиза на обща стойност около 15 хиляди лева. Сума, която можеше да спечели и изхарчи за себе си. Душевното богатство се изразява в жестовите, които правим от сърце.

Тази постъпка ни кара да се замислим кога ние самите последно се събудихме с мисълта „Искам да направя нещо добро“. И може би следващия път, докато слагаме лъжичка мед в чая си, ще се сетим за пчеларя с меденото сърце. Възхновени от историята му, ще пуснем монета на просяка, ще задържим вратата на човека зад нас и ще нахраним бездомно животното. Не е нужно да имаме много, за да бъдем добри.

АЛБЕНА ИВАНОВА

Инициативата „Библиотерапия“ – КНИГИТЕ, КОИТО НОСЯТ НАДЕЖДА

Представете си, че се налага да останете в болница в продължение на няколко дни или дори седмици. Тялото ви се опитва да преодолее физическите трудности, а мислите ви не спират да се удрят в белите болнични стени. Може би точно тези моменти са индикация, че е време за промяна, за поглед към вътрешния свят... или за потапяне в изцяло нова реалност.

От тази мисъл се ражда и благотворителната инициатива на Зорница Михайлова – „Библиотерапия“. Тя открива силата на действителността на болничните заведения през пролетта на 2025 г., когато майка ѝ влиза в едно от тях. От това, което вижда вътре, Зорница осъзнава, че целият престой на такова място би бил много по-лек, ако пациентите имат възможност за душевно пътуване в света на книгите. Така решава да създаде книжен кът в МБАЛ „Сити клиник – Свети Георги“, Монтана, със 131 книги от различно естество. Хората откликват на благотворителното дело и започват да изпращат стотици книги. По този начин Зорница дава начало на нещо много по-мащабно от еднократно дарение. Тя създава общност, обединена около доброто.

„През юли участвах в подкаст на „Мисия 100“ и разказах за тази и за други благотворителни инициативи. След публикуването на епизода ме заля вълна от подкрепа и много от зрителите предложиха да направим книжни фондове в цялата страна. Замислих се и осъзнах, че си заслужава да пробваме. Нищо от случилото се не беше планирано, но вярвам, че не е случайно. Искам да отбележа, че нашата „Библиотерапия“ не е медицинският метод за лечение със същото име, а обществена и гражданска инициатива, вдъхновена от термина. С нея целим да даваме на хората утеха и спокойствие в труден момент.“

Спомощта на местни доброволци кампанията не спира да се развива, а откриването на библиотечните фондове се превръща в истински празник. Десетки български автори подкрепят инициативата, като при състват, даряват от книгите си и разпространяват идеята. Колкото повече хора

Благотворително
дело създава
общност, обединена
около доброто

разбират за книжната мисия, толкова повече градове взимат участие. Първоначално тя достига до по-близките места – Берковица, Враца, Мездра и Лом, но целта е да бъде изградена в повечето български градове.

„Втората локация, на която направихме „Библиотерапия“, беше Берковица. Родена съм там и въпреки че съм отгледана в Монтана, преди 8 години избрах да родя и гъщеря си именно в малкото градче. Затова е много сантиментално място за нашето семейство. В болницата презърнаха идеята и проектът се реализира изключително бързо. След това реших, че е време начинанието да излезе извън пределите на област Монтана. Намерих подкрепа в лицето на Клуба на дейците на културата във Враца, който бе абсолютен пионер с 250 книги, заемащи две библиотеки. За първи път сглобявахме на място и за първи път имаше къде гражданите да оставят книгите. Инна Цветкова – собственичка на Azary Beauty Studio, предостави място в своя салон за красота. Когато отидох да ги взема, те се оказаха толкова много, че колата ми не побра дори половината. Точно от това се провокира и по-големият брой на книгите във фонда – като жест към жителите на Враца за подкрепа, която получихме. В същия ден се осъществи и в Мездра, а предстои откриването на два фонда и в Лом, от които вторият ще бъде в детското отделение. Целта ми е да бъдат реализирани максимално повече библиотечни прос-

транства в Северозапада, за да можем през 2026 г. да прогължим в цяла България. Много от близките ми казват, че не трябва да бъда чак такъв оптимист, но наистина вярвам, че доброто може да победи, и всичко се случва по най-добрия начин.“

Появяват се и въпросите как ще се следи взимането и връщането на книгите. Зорница е категорична, че ако човек е почувствал определена книга за ценна и я е взел, в това няма нищо лошо, защото е изпълнила мисията си да бъде полезна. Единственият проблем е, ако някой реши да злоупотреби със стойността на книгите, но това е нещо, с което ние не можем да се борим – то е въпрос на осъзнатост. До този момент персоналът споделя, че хората се радват на новото пространство, а липси почти няма.

Скоро „Библиотерапия“ ще излезе извън границите на Северозападна България и това, от което се нуждае, са партньори. Хора, които да влизат в контакт с болничните заведения, да представят идеята на директорите и да помагат с организацията за осъществяването ѝ. За да не се нарушава структурата на помещенията, местата за поставяне са самостоятелно стоящи етажерки, които се сглобяват непосредствено преди откриването. Зорница споменава, че много често се появява въпросът за финансирането – откъде идва и каква лична облага търси. Тя самата има своя счетоводна къща, но поема целите разходи като физическо лице, с

лични средства. А това, което печели, е много по-важно от парите – стотици усмивки, срещи с нови хора и топло чувство на удовлетвореност. Неща, които не могат да се купят. Може би точно тези дарове на доброто дело я карат да вярва, че винаги има начин да изпълниш мисията си. *Защото няма начин да няма начин.*

За финал Зорница ни разказа за своята детска мечта, която през годините се трансформира неколкратно, но запазва основния си смисъл: да прави добро.

„Досега не съм споделяла тази история в публичното пространство, но явно настъпи и този момент. Когато бях малка, исках да помагам на другите, най-вече на животните. Мислех си, че като порасна, ще имам приют за бездомни животни, но след като през годините се сблъсках със загубата на няколко домашни любимци, мечтата ми се изпари бързо. Усещах, че нямам силата да го преживявам отново и отново. Въпреки това желанието да бъде полезна на някого, остана. Участвам активно в благотворителни кампании от 8 години – откакто се роди гъщеря ми.“

Посланието, което Зорница иска да предаде на всички читатели, които мечтаят да предават доброто нататък, е, че всичко се случва в правилния момент. Вашата благотворителна кампания ще ви намери и ако не сте я открили, значи просто трябва да мине още малко време, за да сте напълно готови за нея.

АЛБЕНА ИВАНОВА

Вестник от стъгнените
за стъгнените

ЖЕНЩИНАТА

АМНАВЕР

март 2026 / Брой 21

Вестник от студентите
за студентите

АННАЛИЗ

МАМАГЕБ

март 2026 / Брой 21

Дигиталната самота

Имаш 487 приятели във „Фейсбук“, 2300 последователи в „Инстаграм“ и телефонът ти вибрира на всеки пет минути. Но когато наистина ти е тежко, осъзнаваш, че няма кого да потърсиш. Познато ли звучи? Добре дошли в парадокса на нашето поколение – никога не сме били толкова свързани и толкова самотни едновременно.

Цифрите са тревожни: 79% от младите хора между 18 и 24 години се чувстват самотни, въпреки че прекарват средно 5 часа дневно в социалните мрежи. През последното десетилетие самотата сред тийнейджърите скочи със 130% при момичета и наг 50% при всички млади. Съвпадение? Точно тогава смартфоните завладяха гръбобовете ни. Световната здравна организация обяви през 2025 година, че 1 на всеки 6 души в света е засегнат от самота, като най-високи са нивата именно сред тийнейджърите.

Феноменът на псевдообщуването

„Псевдообщуване“ – думата звучи научно, но смисълът е болезнено прост. Говорим за взаимодействие, когото приличат на истинска комуникация, но всъщност са празни. Публикуваш снимка от парти, събираш 150 харесвания и мислиш: „Хората ме обичат!“. Но седмица по-късно имаш криза и разбираш, че от тези 150 души няма нито един, на когото да се обадиш в 2 часа през нощта.

Изследователи от Оксфорд установиха нещо шокиращо: от средно 150 приятели във „Фейсбук“ само 15 могат да се считат за истински близки, а всъщност само 5 са наистина там за теб. Останалите са декор – познанства, с които споделяш мемеа, но не и живота си.

Шери Търкъл от МТИ го формулира перфектно: „Жертваме разговора заради обикновената свързаност“. Коментираме, харесваме, споделяме, но рядко се потапяме в дълбок, истински диалог. Защото дълбоките разговори са трудни – изискват време, уязвимост, риск от отхвърляне. Един лайк е лесен. Един телефонен разговор – не.

Експерт по социални медии споделя личен пример: „Познах колеги в „Туитър“ и написахме книги заедно. Но никога не съм срещал децата им. Работим по проекти, но никога не сме хапвали насаме. Считам ги за приятели... Но в сравнение с приятелите ми отпреди социалните медии

Чувстваме се сами, въпреки че сме свързани

почти нищо не знам за тях“.

Фалшивата близост

А ето го и най-странното: науката доказва, че мозъкът ни знае разликата. Изследване от Йейл показва, че при видео разговор невронната активност е драстично намалена в сравнение с комуникацията лице в лице. При истински разговор се активират 9 междумозъчни връзки – буквално мозъците ни се синхронизират. При зуум или чат? Само една връзка.

Това обяснява защо след три часа в „Инстаграм“ се чувстваш изтощен, а след три часа с приятел – зареден. Мозъкът не получава онова, което му трябва: зрителен контакт, топлина на присъствието, естествен ритъм на разговора, невербални сигнали. Окситоцинът (хормонът на обвързването) просто не се освобождава достатъчно при дигитално общуване.

Европейско изследване от 2024 година разкри шокиращи данни: 57% от младите европейци между 18 и 35 години изпитват умерена до тежка самота. Във Франция цифрата достига 63%, в Германия – 51%. Това не са просто статистики – това са милиони млади хора, които имат смартфони, но нямат рамо, на което да се облегнат.

Парадоксът на скролването

Най-обезсърчителното? Изследванията показват, че както пасивното (скролваш без да коментираш), така и активното използване на социални медии водят до увеличена самота. Деветгодишно проучване установи, че колкото повече време прекарваме онлайн – активно или пасивно – толкова по-самотни се чувстваме с времето.

Логиката е проста: пасивното скролване ни кара да сравняваме живота си с ку-

раторските, идеализирани версии на чуждите животи. А активното публикуване? Когато споделиш нещо лично и получиш само гва повърхностни коментара, очакванията ти за истинска връзка остават неизпълнени. Чувстваш се още по-изолиран.

Алгоритмите на социалните мрежи са проектирани да те задържат онлайн, не да те направят щастлив. Работят като ротативка в казино – периодична награда (харесване, коментар, споделяне), която пуска допамин в мозъка, но никога не гоня дълбоко удовлетворение. Резултатът? Прекарваш часове там, чувстваш се изтощен и нямаш енергия за реални срещи.

Дерек Томпсън от The Atlantic (американско списание и медия, известно със своите дълбоко анализирани) обяснява парадокса: „Скролването се чувства вътрешно ангажиращо (допаминът тече), но ни остава толкова изтощени, че се отдръпваме от възможностите да бъдем истински социални“. Създава се порочен кръг – колкото повече време онлайн, толкова по-малко енергия за реални връзки.

Какво можем да направим?

Има изход. Изследване от Университета на Пенсилвания показва, че хората, които ограничават социалните медии до 30 минути дневно, съобщават за значително подобрене в депресията, самотата и тревожността.

Но не става въпрос само за ограничаване. Става въпрос за качество, а не за количество. Обади се, вместо да пишеш. Срещни се с човек лице в лице, вместо да му изпратиш селфи от това, което правиш. Постави телефона настрана, когато си с приятели – наистина ги виж, наистина ги чувай.

Професор от Станфорд предлага „предизвикателство „пет за пет“: направи едно активно свързване всеки ден в продължение на пет дни. Обади се на приятел. Изрази благодарност. Поискай помощ. Предложи помощ. Това са моментите, които градят истинска връзка.

Психологът Шери Търкъл казва нещо важно: „Ако нямаш капацитет за усамотение, винаги ще бъдеш самотен“. Усамотението не е самота – това е способността да бъдеш сам със себе си без паника, да самоотразяваш, без да хващаш телефона на всяка секунда. Когато приравняваме усамотението със самотата, губим способността да изпитваме спокойствие, когато сме сами със себе си. Така лишаваме вътрешния си свят от пространство за размисъл, осъзнаване и вътрешен растеж.

Технологията не е врагът. WhatsApp, който улеснява директната комуникация, всъщност намалява самотата. Проблемът е как я използваме. Проблемът е, че замества истинските връзки с дигитални илюзии, защото е по-лесно да се самозалъгваме. Не допускаш онзи момент на искреност, който прави връзката реална. Не рискуваш отхвърляне. Но също не получава нищо истинско.

Можеш да имаш 500 последователи, но ако нито един не забележи кога липсваш, тогава какво точно имаш? Истинската връзка не се измерва в харесвания. Тя се чувства в момента, когато телефон и просто е там – истински, присъстващ, виждащ те.

В епохата на безкрайната дигитална свързаност може би най-радикалният акт е просто да бъдем истински заедно. Защото, в крайна сметка, самотата не се лекува с повече контакти. Лекува се с една истинска връзка.

МАГДАЛЕНА СТОЯНОВА

Цифрите са тревожни: 79% от младите хора между 18 и 24 години се чувстват самотни, въпреки че прекарват средно 5 часа дневно в социалните мрежи.

Кога стана модерно и гаже „полезно“ да не гължиш нищо на никого? Кога грижата за собственото ментално състояние стана несъвместима със социализацията? Къде изпуснахме нишката между независимостта и отшелничеството?

Сами се лишаваме от общност

Всеки гължи всичко на всички. Дължим добро отношение на непознатия, дължим да помогнем, когато можем, на когото можем, защото утре ние ще се нуждаем от помощ... Дължим да допринесем с нещо към света, защото какво е той, ако не един добре смазан механизъм от допринасящи хора. Мантрата „Не гължа нищо на никого“ е

ПОШЪЛ ОПИТ ЗА БЯГСТВО ОТ ОТГОВОРНОСТ

и обиколно самопризнание за неспособността да се приложат личните качества в името на завоалираното общо благо.

Африканската поговорка „It takes a village“, или в превод – „Отнема село“, оригинално се отнася до общоприетия факт, че отнема цяло „село“ за отглеждането на дете в безопасна и здравословна за него среда. Под „селото“ се има предвид не само родителите, а също и по-далечните членове на семейството, съседите, учителите, приятелите – целият микрокосмос на всеки човек, който отговаря за оформянето на индивида. С течение на времето поговорката е разширила своите параметри – вече, когато казваме „It takes a village“, не говорим само за отглеждането на дете, а за цялостното въздействие на средата върху личността.

Мантрата „Не дължа нищо на никого“ е пошъл опит за бягство от отговорност

Един по-модерен аналог на африканската мъдрост е терминът „глобално село“, въведен от Маршал Маклуън. Маклуън нарича глобално село начина за използване на масовите комуникации, чрез който информацията бива прехвърлена от единия край на света до другия със същата бързина, с която една клюка прехвърча от единия край на селото до другия. По този начин медийното пространство се превръща в едно метафизично село, в което могат да се заформят общности от хора, намиращи се на хиляди километри един от друг, но посяващи еднакви култури в своите градини, или иначе казано – споделящи онлайн съдържание с еднаква тематика.

И така, от една страна, имаме своето изначално „село“, представляващо шепа хора, чиито характери съставляват нашия собствен. От другата страна, е метафизичното или глобалното село, което е съставено от всички хора, с които имаме връзка вследствие на вече изградения ни характер и интереси. Обградени сме от толкова много хора и са ни предоставени още повече възможности за запознанства с нови хора и какво имаме за покажем за това?

16%

СЗО определя хората на възраст между 13 и 38 години като „най-самотното поколение“. В световен мащаб около 1 на 6 души, или 16% от населението на света изпитва самота.

Световната здравна организация определя хората на възраст между 13 и 38 години като „най-самотното поколение“. В световен мащаб около 1 на 6 души, или 16% от населението на света изпитва самота. Това число е гостатъчно, за да може СЗО да определи самотата като сериозен проблем за общественото здраве... И нека соченето с пръсти да започне сега! Социалните мрежи и онлайн пространството ни възпират от това да създаваме истински отношения с хората, глобалното икономическо състояние не ни предразполага да излизаме, да обикаляме, да се срещаме, недостигът на време възпрепятства поддържането на личностните връзки... споменахме ли вече социалните мрежи и онлайн пространството? Виновик винаги ще има. В пъти по-лесно е един проблем да се припише на външен фактор, отколкото човек да намери грешката у себе си. Нежеланието си да поведем самите себе си под отговорност обаче, действа единствено като самосаботаж.

Чрез нежеланието си да се разделим (не генерално, а на здравословно разстояние) със своите екрани, да се поставим извън зоните си на ком-

форт, да жертваме малко от скъпоценното си време, да подадем ръка към отсрещния, единственото, което правим, е да отлагаме собственото си щастие. И за какво? Всички сме изпитвали самота, но и гума да не става някой друг да разбере за нея – все пак този друг не изглежда самотен. Егото е първопричината за обратното в случая гомино, в което нито една плочка не помръдва, следователно всички плочки стоят статични (и самотни).

Страхът да не бъдем отхвърлени,

е водещ в решението дали да осъществим някакъв вид социален контакт или не. Този страх е естествен, но безпочвен. Като хора, израснали в един и същ културен, икономически, политически и какъвто и да е пейзаж, е време да приемем, че не сме кой знае колко различни един от друг. Емоцията самота или страх не е прецедент у никого и поддавайки се на егото или страха, сами лишаваме себе си. Сами се ограбваме от общност.

„Решението“ на този проблем беше загатнато в самото му установяване като такъв. Първата стъпка, както биха казали и множество анонимни сдружения, е назоваването на проблема. „Здравейте, аз съм (...) и ми липсва общност.“ Втората стъпка е подаването на ръка към някого. Една малка крачка за човека, един огромен скок за (към) общността. Третата, четвъртата, петата и всички останали са не толкова стъпки към разрешаването на проблема, колкото усилията, нужни след това. Това са усилията за поддържането на кръга от съмишленици, задълбочаването на отношенията с тях, при нужда прекратяването на такива, за да се направи място за нови, по-удовлетворяващи и по-трайни.

КАЛИНА ЧЕХЛАРОВА

Вестник от ситудентите
за ситудентите

ПОСОКИ

АМНАБЕР

март 2026 / Брой 21

Внешно време ведна публикация във „Фейсбук“ е гостатъчна, за да погнали онлайн дискусии, които продължават да се ницят със седмици. Всеки бърза да гоприне-се с компетентното си (или пък не чак толкова) мнение по темата и ако е възможно – поне за кратък момент да се превърне в герой във виртуалното пространство. Преди време социалната мрежа отново се превърна в арена за ожесточени словесни битки, като този път провокацията гоиде от страна на писателя Милен Русков.

Русков е сред българските автори, които обикновено странят от проекторите – рядко дава интервюта, почти няма медийни изяви, не е особено активен и в социалните мрежи. Може би именно заради това скорошната му публикация във „Фейсбук“ (която вече е изтрита) предизвика толкова широка обществена реакция. В жлъчното си изказване, свързано с приема на България в еврозоната, писателят нарича политиците от ЕС „напранници“, „нахали“ и „гадни колониалисти, дошли тука да превземат страната ми“. Отправя и призив към тях: „Абе, я се разкарайте, евроциоти! Англичаните са умни хора, чупиха ги тия навреме!“.

Черешката на тортата Русков поставя със следния коментар, който също вече е изтрита: „А освен това си скапан русофобски глупак. С такива като теб се разговаря само през мерника на картелницата“.

Разбира се, позицията на Милен Русков разедни „Фейсбук“ обществото и всеки побърза да се обяви „ЗА“ или „ПРОТИВ“ писателя, да избере от чий отбор ще играе. Сред най-разпространените аргументи на защитниците на Русков е, че всеки има правото да изказва мнението си свободно, дори и то да не съвпада с общоприетото. В дадената ситуация обаче проблемът не е толкова в самата позиция на Русков, а в начина, по който тя е заявена.

Свобода на словото или език на омразата?

Агресията сред обществото ни е предостатъчна – почти ежедневно слушахме по новините за деца, убивани от деца, за случаи на домашен тормоз и т.н. Подобни крайни коментари като „С такива като теб се разговаря само през мерника на картелницата“, изречени от хора, които се ползват с авторитет в обществото, само подхранват

От Възвишението се пада най-лесно

Всеки има право на мнение, но е важно как го изразява – езикът на омразата не е свобода на словото

агресията и я превръщат в нещо нормално. Това не е свобода на словото, а език на омразата, който не бива да се толерира или подкрепя. Думите не са нещо, което просто хвърляш в пространството. Те носят последици, а написаното (макар и във „Фейсбук“) остава. Русков, като човек на словото, би трябвало да го знае най-добре.

Сред най-сериозните проблеми на съвременното ни са липсата на диалог между хората с различни убеждения, радикализацията на позициите, загубата на нюансите между черното и бялото. На този фон едно подобно импулсивно споделяне на лично мнение в социалните мрежи е, меко казано, неподходящо. Най-точното определение за изказването на Милен Русков не е „скандално“ или „провокативно“, а просто... разочароващо. Разочароващо е колко грубо, невъздържаемо и емоционално е изявил позицията си същият човек, написал едни от най-възбуждащите и проникновени съвремен-

„**Ситуацията с Милен Русков ни препраща и към един от вечните въпроси – трябва ли да разделяме твореца от изкуството му. Трябва ли сега да изхвърлим книгите му от дома си? Позволено ли е да харесваме романите му, без да подкрепяме политическите му възгледи?**“

„

сексист и се е гържал отвратително с някои от жените в живота си. Известна е репликата му: „Има само два типа жени: богини и изтри-

валки за крака“. Означава ли това, че трябва да заклеим творчеството му като недостойно за уважение? Не съвсем. Можем едновременно да харесваме картините му и да не подкрепяме личните му възгледи – това не са две взаимно изключващи се неща. Смятам, че това важи и в случая с Милен Русков, чийто най-голям „грех“, в крайна сметка, е една необмислена публикация във „Фейсбук“.

Самотата на „Фейсбук“-хейтъра

Тази „Фейсбук“ сага го голяма степен затихна с още една публикация на Русков, в която той споделя, че ничие мнение не го интересува, защото вече се намира в късната фаза на живота, състояща се само от „самота, отегчение, безперспективност и мизантропия“. Писателят допълва: „Молете се Богу да не попадате никога в такава фаза. Това ще ви разкаже играта“. Тези думи, разбира се, не оправдават Русков, който явно не смята, че е сбъркал някъде, но правят позицията, от която изхожда, малко по-разбираема. Най-вероятно той е порегният човек, един от хилядите, които в своето безсилие и самота, решават да изляят целия си насъбран гняв във „Фейсбук“ публикация или коментар, като се надяват така да приспят комплексите си, да получат бърза доза допамин или пък може би да намерят разбиране от някой непознат в интернет пространството.

Няма лоша реклама(?)

Интересно е, че Милен Русков избра точно този момент да изяви гражданската си позиция – едва няколко гена, след като започнаха снимките на екранизацията по романа му „Чамкория“. Не е излючена и възможността всичко да е просто много лош PR трик, който да накара повече хора да потърсят книгата му.

Във всеки случай подобни (мини)скандали възбуждат обществото ни доста повече от необходимото. Докато затъваме в гребнотемията и в споровете, които се водят само във „Фейсбук“ и никъде другаде, сякаш ни убягват по-важните, генералните проблеми в „така наречената ни гържава“, както би се изразил бай Славе от „Чамкория“.

АЛЕКСАНДРА СЛАВОВА

Вминалото си България е била предимно селска държава. Хората са се прехранвали и са изкарвали доходите си чрез своите ниви и стага. След края на Втората световна война това обаче много бързо се променя и днес продължаваме да наблюдаваме тенденция, в която урбанистичните центрове са по-предпочитани за живеене от малките населени места. Но дали това течение наистина продължава да бъде водещо и може ли въобще да се промени? 1

(Не)съществуващата перспектива в малките населени места

След 9 септември 1944 г. властта предприема политика за индустриализация и модернизация, като по този начин процесът на урбанизация се ускорява. Започват да се строят фабрики, заводи, жилищни сгради, училища. Това лека-полека кара хората да се изместват от селата в градовете, защото вече не са толкова нужни във фермите. Търсят по-добри условия на работа, където ще получават повече доходи. Съответно това би им осигурило по-добър стандарт на живот.

Днес процесът на

урбанизация продължава с пълна скорост.

В големите градове се строят многоетажни жилищни сгради, за да има къде да се помещава нарастващото в тях население. По тази причина се строят заводи и фабрики и чуждестранни фирми откриват свои клонове у нас. Така се осигуряват работни места.

Тъжно е, че всъщност заради това малките населени места постепенно остават „забравени“ на картата на България. Масово селата се обезлюдяват. Ако по една или друга причина в дадено село все още има постоянно население, то обикновено е в нетрудоспособна възраст. Особено в по-отдалечените райони. Ако пък има млади хора с деца, то е много вероятно да нямат училище или детска градина близо до тях. Налага се да пътуват всеки ден до съседни села, където учебните заведения рядко са средни.

Същото е и в малките градове, където обикновено няма гимназии или вече са закрити, както се случва по принцип заради недостатъчния брой деца, посещаващи учебното заведение. Когато кандидатстват след седми клас, масово избират да се насочат към близък областен град. В групи случаи отиват да учат направо в София, Пловдив, Варна или Бургас. Но след това не се връщат по родните си места. Това оставя по-малко работна ръка за предприятията там и така се закриват работни места.

Въпреки всичко това все още има надежда. Дори и процентът на урбанизация на световно ниво да продължава да расте, в последните години се забелязва тенденция, особено при млади семейства, да избера да се върнат на село.

Те правят този осъзнат избор най-вече заради децата си. Много от тях заявяват, че искат да им дадат детство като преди – да могат да излязат спокойно на ули-

Новите „селяни“ допринасят за развитието на местната икономика

цата, да тичат и да се забавляват. Тези неща не могат да се случат в големите градове, защото там има по-товарен трафик, а децата често не внимават на пътя гори и да са научени да се оглеждат. Но се случва и обратното – шофьорите са все по-несъобразителни. Само тази година има няколко случая на загинали по пътя заради пияни, грогирани джигити, които не мислят за последствията.

Когато решат, че искат да осъществят тези си мечти, младите хора често идват с бизнес план. Първо си купуват някоя от изоставените къщи в селото или градчето и я реновират. Правят я свой уютен дом. Много от тях заедно с къщата купуват и

земя, където започват да отглеждат различни култури. Един такъв пример е „Люта ферма“. Те са семеен бизнес в с. Страшимирово, близо до Варна. Тяхното хоби бързо се превърнало в страст и днес вече имат голяма ферма от 16 декара, където отглеждат над 80 вида люти чушки. От тях произвеждат лютиви сосове и буркани с люти чушки и лютива туршия.

А хората ги харесват и им се доверяват, защото споделят своя опит и начина си на работа в социалните мрежи.

Много групи избират да създават мангри. А това е много сериозна инвестиция, защото освен земята, на която да построиш ферма, са нужни добитък и уреди, с които да се произведат млечните продукти. А примерите тук са още повече.

Всички тези нови „селяни“ допринасят за местната икономика на въпросното малко населено място, така че то да се развива, а не да замре.

Всъщност местейку се там, те не само основават бизнеси, които създават потенциални работни места, но и променят облика на селището, защото не оставят изоставените преди къщи да гният и да се разпадат. Дават нов дух на едни може би забравени места и дават надежда на старите им жители, че всичко забравено може да се възроди. Децата им учат в местните училища и детски градини и така се погържват гостатъчни бройки, за да не бъдат закрити.

ДЕСИСЛАВА ЗЕЛЕНОВА

Животът в общежитие – без филтър*

Хлебарки, мухъл, стари мебели, малки стаи и стени, през които се чуват всяка гума и всяка стъпка. След тези гуми лесно се досещате за общежитията и „лукса“, свързан с тях. Въпреки всичко, или по-правилно да се каже, заради всичко това животът там е едно от най-ярките и запомнящи се приключения, през които преминава един студент.

Мръсотия до шия?

Когато плащаш нисък наем, е логично да не очакваш нови сгради и мебели. Но в действителност нещата често са по-зле — не само старо и разпадащо се обзавеждане, а и непоканени шестокраки гости. Хлебарките стават част от ежедневието ти, а плъховете и мишките внасят разнообразие и малко повече граскане по стените. Няма да забравя как още в първата седмица от студентския си живот една съседка откри плъх в стаята си, и не можех да спя една седмица от страх, че ще дойде и при мен. Разбира се, беше до някаква степен параноя, но всеки шум ме караше да подскоча и да си представям малките гадини.

Първокурсничката Лора, специалност „Информатика“ в Софийския университет и настанена в 52. блок, също не е подминала от нашествениците в общежитието и разказа пред „Алма матер“:

„Поне един път седмично виждам хлебарка. Всеки път се стряскам, като видя някоя, особено извън банята. В баните на моя блок има пластмаса вместо плочки зад тоалетната чиния. Влизам

Уроците, които не се учат в университета, и спомените, които остават у нас завинаги

хлебарки оттам и не може нищо да се направи по въпроса. Пръска се в блока, но гори и да чистиш, ако съседите не го правят, винаги ще се появяват“.

Освен че е мръсно, често е и студено. Много студено. „Парното е пуснато, но въпреки това е студено. Преди да се пусне парното, ползвахме духалка, която навъртя неприличната сума от 170 лв. на човек за ток“, разказва Лора.

Погодна е ситуацията и в Лесотехническия университет. Първокурсничката Преслава, специалност „Инженерен дизайн“, живееща в 21. Блок, допълни:

„Имаме централно парно, но то не може да стопли стаята, затова имаме допълнително радиатор, който пускаме зимата“.

По-голямото „удобство“ са легендарните асансьори. В моя блок живее поп от Богословския факултет и въпреки молитвите, асансьорът пак е повреден. Представете си да слизате и качвате 16

етажа всеки ден, да пренасяте багаж или – не дай си боже, да сте контузени и да сте длъжни да се качите, куцайки... Постоянно чувате как ще ги ремонтират, и всеки ден се изпълвате с надежда, но след първата година катерене на стълби ви става ясно, че това ще е физзарядката ви всяка сутрин и вечер.

Нека продължим и с прането на грехите. Ако живеете близо до града, където учите, имате възможност да се прибирате през уикендите и да имате чисти грехи. Оценявайте късметта си, защото всички останали плащат над 10 лева за обществена пералня всяка седмица. Има и други изключения – някои блокове разполагат със собствени перални и графици за пускането им, но студентите в тях са буквално богопомазани.

Наредби има, ремонти няма

В България има 156 студентски общежития. Последните данни за заетите в тях места са от 31 март 2025 година. Според тях в общежитията живеят над 32 хил. студенти и има над 21 хил. свободни места.

За да може общежитията да са достъпни за студентите, гържавата плаща част от разходите за поддръжка – това са годишни субсидии, които идват от гържавния бюджет. Регът за това е уреден още в Наредбата за ползване на студентските общежития и столове от 2008 г.

Близко до ума е, че може би отпускните пари не отиват по предназначение или са прекалено малко — особено на фона на актуалните про-

тести срещу бюджет 2026, макар и темата за студентските общежития да не беше поставена на дневен ред.

Поне не си сам в това

Да, не е петзвезден хотел. Да, има какво да се желае откъм условия. Ти обаче никога не си сам. В блок, пълен със студенти, живеещи за първи път сами и сблъскващи се с трудностите на възрастните, всеки е готов да погледне ръка на другия. Имаш нужда от микровълнова, за да си направиш пуканки, или от сушилник, на който да си простреш грехите? Пиши в групата на блока или почукай на вратата на съседите и до 5 минути са намерили твоя човек.

Студентката Преслава от Лесотехническия университет е съгласна, че живеенето на общежитие подпомага социализацията:

„Доста от хората са общителни и ни помагат. Дори в ежедневието си се заговарям със съседите и откривам нови приятели“.

От друга страна, купоните са ежедневни и постоянни – не е задължително да присъстваш, но е трудно и да ги избегнеш. Повечето блокове имат читални – помещения, използвани по различно от замисленото предназначение. На партитата можеш да завържеш нови запознанства, да полещ някой изпит предварително или просто да се забавляваш с малко, а и понякога с никакви пари (за разлика от гискомеките, където 50 лева не ти мърдат). Събиранките по стаите също не са рядкост и в студентите вече-

Продължава на стр. 13

Животът в общежитие е едно от най-ярките преживявания в студентските години. Това не е просто място за спане между лекции, а шумна, забавна и хаотична малка вселена, пълна с истории, смях и уроци по самостоятелност.

Лаборатория за взаимопомощ

Първият ден е шок – от уютния дом попадаш в свят на общи кухни, опашки за банята и съсед с най-различни навици. Постепенно разбираш, че това „контролирано безрежие“ е истинската школа на независимостта. Всяко пространство е ценно, а когато няколко души делят малка стая, границите между „моего“ и „нашето“ изчезват. Съжителството става упражнение по компромис – от отворения прозорец до изгубеното сирене в хладилника. Малките конфликти се решават с разговори, търпение и чувство за хумор.

Тишината почти не съществува

– общежитието живее денонощно. Музика от едната стая, прахосмукачка от другата, разговори по телефона в коридора. С времето студентът се учи да спи на шум, да учи в хаос и да намира собствена „зона на спокойствие“. Малките ритуали – слушалки, разходка, чаша чай – стават убежище.

Финансовите ограничения също са част от живота там. Евтините вечери, когато петима делят една тенджерата спазват и говорят за мечти и бъдеще, се превръщат в най-топли спомени. Между празния хладилник и общата кутия с чай възниква особено чувство на единство.

С времето се раждат приятелства, различни от всички други. В общежитието хората се опознават чрез греболите – кой как пие

Животът
на студентите
в общежитие –
предизвикателства
и приятелства

кафе, кой слуша силна музика, кой пее под гуша. Сутрините започват със споделяно кафе, а вечерите завършват с разговори до късно. Някой взема китарата, друг донеся чай, трети разказва позната история, която всички пак слушат с усмивка.

Преди изпити общежитието се превръща в лаборатория на взаимопомощ.

Някои учат заедно, други си разменят записки или носят кафе.

Фрази като „Ще минем, споко!“ звучат навсякъде. Това разбираш, че приятелството е подкрепа, а не само забавление.

Понякога това приятелство е като семейство. Ако ти е зле – винаги има кой да

те изслуша. Ако си болен – ще ти донесат чай и лекарства. Рождените дни се превръщат в шумни празненства с импровизирани торти и всичко това остава в сърцето за години.

Общежитието учи и на уважение към личното пространство – да не влизаш без почукване, да не пускаш силна музика, когато някой учи, да оставиш последната чаша кафе за този, който става най-рано. Тези гребни жестове създават култура на съжителство и превръщат общежитието в миниатюра на обществото. То е и урок по толерантност. Понякога съквартирантът е твоя противоположност – ти си нощна птица, той става в шест; ти обичаш тишината, той – музиката. Но различията

правят живота интересен и учат на разбиране.

И най-важното – общежитието учи на споделяне и на това, че домът е не просто място, а чувство. То се създава от хората, които пият чай на перваза с теб, говорят за бъдеще и мечти и превръщат малката стая в място,

Където си приет такъв, какъвто си.

След години няма да помниш мебелите или завесите, но ще помниш смеха, разговорите до късно, мирозмата на кафе в коридора и чувството на принадлежност. Защото общежитието е приключение – шумно, хаотично и прекрасно. И то остава втори дом заради хората, с които си го споделял.

ГАННА ТОДОРОВА

Животът в общежитие – без филтър*

Продължение от стр. 12
ри съседите стават твоео семейство, с което делят покрив, храна и понякога се карате за битовизми... Няма как, и това се случва.

Опит, който няма равен

Общежитието може да е една чудесна шиколка за младежите днес. Това е първото място, на което живееш сам дори и да делиш стая с някого. Учиш се на различен тип съобщаване – не с брат ти или сестра ти, а с друг, случаен или не толкова

случаен човек. Как и кога ще си изсушиш косата, когато съквартирантката ти спи? Твърде шумна ли съм, докато тя учи? Мога ли да си покани гости и да се съберем в стаята като в кибритена кутийка?

Учиш се да спиш на светлата лампа, да се подготвиш за изпит, докато в съседната стая има поредно парти. Ако някой урег се повреди или мивката тече, пробваш най-напред сам да я оправаш, но често се сти-

га до майстора на блока или някой по-опитен съсед. Във всички случаи се адекватираш към обстоятелствата, ставаш по-търпелив и може би по-погреден. Принуден си да планираш по-добре ангажиментите си, защото изведнъж осъзнаваш колко много време отнемат домакинските задължения. Плюсът на повечето общежития е, че около тях всичко ти е наблизо – от стола и магазина до салони за красота и гискотеките. Така спестяваш

време и скачаш лесно и бързо от локация на локация.

Условията в едно общежитие може да не са идеални, но със сигурност студентите стават по-устойчиви, социални и оправни. А това понякога е по-ценно и нужно от всеки ремонт. И именно в този хаос се крие чарът на незабравимите студентски години.)

*Имената на интервюираните студенти са сменени, за да се запази анонимността.

МИРОСЛАВА ГЕОРГИЕВА

Модата е тема, която често е пренебрегвана с оправданието, че е твърде фриволна и повърхностна. В действителност обаче нещата галеч не стоят така. Могната индустрия е сред малкото,

в които участваме колективно – всички носим грехи. Но ако си позволим да „прескочим“ бариерата на прагматизма, можем да изследваме как модата е част от оформянето на визуалната идентичност на времето.

Облик, който като моментна снимка запечатва културни течения, настроения, цели. Модата умее да улавя духа на епохата или по-скоро „умееШЕ“, защото в реалността на алгоритмите е малко по-сложно.

Защо живеем без моден облик?

Ако се върнем дори и един век назад, съвсем лесно можем да отличим силно разпознаваемите модни кодове на всяко десетилетие. От 20-те години с флапър роклите и гълзите перлени огърлици; през 60-те – с минижупите, вдъхновени от Туизи; хипи-бохо-психиделията на 70-те; та до гиско вълната на 80-те и минималистичния гръндж на 90-те.

Причината за тези ясни разграничения е съвсем проста. Век по-рано културните центрове и канали са били галеч по-малко и по-силни. Местата, където се „произвежда“ и разпространява културата, са ограничени. Най-често това са столиците или големите градове. Техническият напредък по онова време ограничава възможностите и цикълът за възприемане на една мода или културно течение е значително по-бавен.

Днес, през 2026 г., център няма: нито за тенденциите, нито за културата (или поне популярната такава). Има един безкраен поток от автономни „културни центрове“, които се борят за секунди внимание, което алгоритмите да им присъдят. Те, разбира се, нямат и 1/10 от тежестта на традиционните културни центрове от преди век, но са основополагащи за настоящия културен пейзаж – по-скоро плосък и хоризонтален, отколкото пирамиден. Това не е непременно лошо и вероятно е в резултат от т.нар. демократизация на културата (процес, насочен към осигуряване на широк и равен достъп на всички социални слоеве до културните ценности, които преди това са били достъпни само за ограничен брой представители на висшите класи). И все пак, независимо дали от демократизация, или фрагментаризация – живеем в епоха, която по един своеобразен начин е ограбена от своя облик, мода и идентичност. Нямаме една голяма визуална идея, която да дефинира

Свърхиндивидуалност без идентичност, съдържание, а не смисъл, са част от характеристиките на нашето свърхтехнологично десетилетие

времето ни – имаме безкрайно много микроидеи с кратък срок на годност, които дори ние – съвременниците на епохата, забравяме за седмици. Това не е липса на творчество или достатъчно „силни“ артистични гласове, а липса на устойчивост и стойност на оценката.

Социалните мрежи като „Инстаграм“ и „Тук Ток“ диктуват ритъма, но не и съдържанието. Алгоритмите работят с „логика на скрола“, а не с културна логика. Те поощряват бързото и лесно за консумация съдържание. Повторяемостта, не оригиналността. Съвместимост, а не инакомислие. Така естетиката на нашето свърхтехнологично и постхуманистично десетилетие се определя не от образи, а от механизми – не само в модата, а във всички културни нюанси. Говорим за микротрендове, които ни лишават от макроидеи.

Макар и да се появяват твърдения, че микротрендовете са съвременните субкултури, има някои съществени разлики, които

показват невалидността на това твърдение. Субкултурата произлиза от общи ценности, идеологии, влияния; тя е маркер на принадлежност, изгражда общности, традиции, наратив. Микротрендовете не оформят общности, те са краткотрайни и водени от визуалната си привлекателност; дават комфорт на отделни потребители, но не ги обединяват в ценностни структури – затова не могат да създадат нищо близо до епохалния облик.

Фрагментирането на културата е вкоренено в бутафорния разказ за приобщаването. „Всеки има пространство да бъде себе си“, но приобщаването е индивидуално, не колективно; комфортът – мигновен, а не устойчив; идентичността – консуматорска, а не на създаването. Когато имаме милион малки „културни пространства“, губим борбата за големите идеи, големите движения, големите стилове. Фрагментацията убива възможността за по-широка принадлежност – не защото

хората са по-малко социални, а защото културният пейзаж не задържа вниманието достатъчно дълго, за да възникне общност.

Ако искаме да върнем културата на общността и да отличим характерния моден облик на времето си, трябва да преборим алгоритмите, еднопластовостта и старанието да създаваш съдържание, а не смисъл. Вече наблюдаваме опити за изграждане на антиалгоритмични печения. Хората започват да „оглажняват“ за дълбочина, емоционалност, стойност. Не е рядкост в историята нещо „ново“ да се създаде като контрапункт на нещо старо.

Не знаем дали настоящото десетилетие ще има своята версия на деветдесетарските гънки с висока талия, или пък коженото яке от 50-те, но пък със сигурност ще сме пионери в написването на нова глава в модната история и изобщо разбирането на културата. Свърхиндивидуалност без идентичност.

НАСКО ФОТЕВ

Похватите на документалното кино се основават на разкриването на фактите и обективното им представяне. Личността на фокус във филма посвещава живота си на същата мисия. Филмът, проследява житейския и професионален път на големия български журналист – **Милен Цветков**.

В уводната част са включени архивни кадри от студентските години на Милен Цветков. Те разкриват изостреното му чувство за справедливост, отхвърлящо нередностите в управляващата власт. За младата аудитория архивните кадри биха били лобопитна част от изграждането на филма не само с посланията си в записите, но и от техническа гледна точка. Днес има изобилие от алтернативни интернет източници, докато през 90-те години новинарските предавания на живо са били най-предпочитана опция за информиране. Филмът показва как неговият бунт към цензурата бележи цялата му кариера.

Главната причина да напусне БНТ е именно цензурата.

Неговото отсъствие не трае дълго поради силното му влечение, „пристрастеност“ към телевизията, както самият той се изразява в интервю.

Впечатляващи са първите записи от сутрешния блок на Нова телевизия с предаването „Здравей, България“, на което водещ е Милен. Благодарение на сутрешния блок „Нова“ изгражда името си. По записите ясно се вижда колко доминантен е Милен като водещ. Валя Гизгарска – главният редактор на „Здравей, България“ по това време, отбелязва нежеланието му да работи с екранен партньор.

„Милен“

Милен Цветков е първият журналист, който включва на живо зрителите в рубриката „По жицата“. За него обратната връзка с аудиторията, общественият глас са важни и трябва да бъдат чути. Опитите за ограничаване свободата на словото съпътстват Милен до края на кариерата му. Когато „Нова“ телевизия започва да се бори за национален лиценз, Милен не е удобен за ефира поради директните, пряки въпроси, които задава на високопоставени лица от властите.

С времето той успява да се наложи, да повлияе на гледаността на телевизията и започва да води сам. Милен Цветков е първият журналист, който включва на живо зрителите в рубриката „По жицата“. За него обратната връзка с аудиторията, общественият глас са важни и трябва да бъдат чути. Опитите за ограничаване свободата на словото съпътстват Милен до края на кариерата му. Когато „Нова“ телевизия започва да се бори за национален лиценз, Милен не е удобен за ефира поради директните, пряки въпроси, които задава на високопоставени лица от властите.

Павел Станчев – главният изпълнителен директор на Нова телевизия (2004 г.), споделя за решението си да гобави в програмата емблематичното за българския ефир предаване – „Часът на Милен Цветков“. В него се засягат политически и социални теми, провеждат се разговори със зрителите и подбраните кадри във филма ясно показват силната динамика в предаването. Успешен старт на предаването, но с препятствия пред него от гобрата стара цензура. „Часът на Милен Цветков“ започва да се измества в по-късен ефир, докато накрая изbledнява поради по-развлекателния характер, който придобива, и липсата на провокация към властта, защото се предполага, че за аудиторията са подходящи по-леки теми в късния час на

излъчване. В кариерата си Милен постига революционни промени за българската журналистика, представлява гласът на народа и задава въпросите, които хората имат към властта. Игва момент обаче, в който се оказва, че за честната, качествена и смела журналистика няма място. Милен преминава през двугодишен период без работа, в който

Всички врати се затварят.

Заблудата на обществото, нечистите управленчески методи са все неща, срещу които Милен се е борел, а това за пореден път се оказва неудобно в медийната среда.

През 2020 г. Милен се завръща в ефир с предаването „Алтернативата“ по AltTV. Негови колеги по проекта споделят, че се е чувствал удовлетворен от предаването.

На Великден същата година Милен Цветков губи живота си в катастрофа.

Акцентът във филма е поставен върху неговите професионални постижения, но историята за личния му живот също присъства. Илюстрирана е от бившата му съпруга – Дана Начева, гъщеря му Калина, Ивета Гоцова – майка на сина му Боян.

Във филма са отбелязани промените в гържавата ни през последните десетилетия. Проектът е вдъхновяващ и ценен пример за бъдещите журналисти, както и за всички в обществото ни.

АЛЕКСАНДРА ГЕОРГИЕВА

Първият филмов фестивал в света е открит през 1932 г. във Венеция и досега се нарежда сред най-престижните, а наградата „Златен лъв“ се смята за изключително признание. 29 години по-късно, през лятото на

1961 г. във Варна е дадено начало на най-стария български филмов фестивал – „Златна роза“, макар да придобива това название малко по-късно. През годините той отличава някои от емблематичните български кинотвор-

би. И до днес, макар и с известни промени и прекъсвания, „Златна роза“ е част от културната програма с късометражни и пълнометражни филми и остава един от най-посещаваните фестивали у нас.

Представянето на документално и анимационно кино у нас започва още през далечната 1975 г. от провежданя в Пловдив фестивал „Златен ритон“. Макар филмовото изкуство да има своето важно място в социалистическа България, някои филми, създавани извън Източния блок, попадат под капана на цензурата или се излъчват със закъснение. Падането на Желязната завеса за кино се случва през ноември 1987 г. с началото на Световната кинопанорама в София. Билетите свършват бързо, а зала 1 на НДК е пълна заради очакваните хитови заглавия от западното кино, много от които днес считани за класици. Благодарение на Фестивала в България за пръв път заедно със световните си премиери се появяват филми с по няколко награди – „Оскар“, „Златна палма“, „Златен глобус“, „Сезар“ и др. Към днешна дата Световната кинопанорама е вече утвърден и очакван фестивал в столицата и големите градове, но вече под името „Киномания“. Само през тази година той доведе знакови имена в литературата и кино, като един от най-успешните скандинавски автори Ю Несбю, както и френската актриса Валерия Бруни Тедески.

София е дом на най-мащабните кинофестивали

в страната. В края на миналия век на културната сцена на столицата се появява Международният филмов фестивал „София Филм Фест“, а вече 29 издания по-късно спокойно можем да го наречем събитието на пролетта. От 1997 г. досега на фестивала са показани над 3000 игрални и документални филма. Сред над 1800-те гости на фестивала са утвърдени имена като Вим Вендерс, Клаудия Кардинале, Тери Гилитъм, Алън Паркър, Джералдин Чаплин, Никита Михалков, Сергей Лозница и много други световноизвестни лично-

Магичната сила на седмото изкуство

България в ритъма на фестивалното кино – „Златна роза“ си остава един от най-обичаните в страната

сти в кино. Директор на „София Филм Фест“ е Стефан Китанов, чието име свързваме и с други фестивали, които макар да не съществуват днес, остават в историята – „Рок Филм Фест“ и „Монти Пайтън Фест“, чийто специален гост е Тери Джоунс, звезда от известната британска трупа „Монти Пайтън“.

Трудно е да пропуснем още един от големите и любими на публиката фестивали – CineLibri, кинолитературен фестивал, който се провежда не само в столицата, но и в някои от по-големите градове у нас. Той представя нови екранизации на литературни произведения, създадени през различни епохи в различни краища на света. Макар и много по-млад от предшествениците си, само на 11 години, CineLibri се отличава

с богатата си програма, която включва филмови класици, съвременни европейски филми, филмови панорами, документални филми и късометражни филми, премиери на книги, лекции и семинари и др. Фестивалът привлича публиката и със специалните гости от световна величина – тази есен у нас бяха режисьорът Агнешка Холанд, певицата с български корени Силви Вартан и италианският актьор Тони Сервилло.

Филмовите фестивали в страната галеч не са само тези, които изглеждат като класически големи европейски форуми. На културната сцена се появяват и „различните“ фестивали, които, макар да не привличат толкова многобройни зрители като тези в най-известните форуми,

Успяват да изненадат киноманите

с алтернативни и интересни предложения – такъв е „It's alive“ horror film fest – посветен изцяло на филми на ужасите. В програмата си включва както класици в жанра на хоръра, така и филми на независими режисьори не толкова добре познати на българската публика. Sofia Documental е следващият фестивал, който доказва, че документалното кино

съвсем не трябва да остава встрани, и му отрежда заслуженото място в кинозалоните вече шеста година. Най-доброто от игралното, документалното и късометражното кино на Близкия изток, Централна Азия и Северна Африка пък представя Sofia MENAR – фестивалът, който запознава публиката с културата и традициите на ислямския свят. И още много други филмови форуми – регионални, обединяващи жанрове или социални групи.

В страната ни кинофестивалите съвсем не са изключени, а напротив, започват да се превръщат в традиция – очаквана и обичана. Те представят не просто популярните блокбастъри, които в нашето съвремие са на само клик разстояние, а лентите, които по-трудно ще открием в стрийминг платформите, ленти, които невинаги се отличават с огромен бюджет и специални ефекти, но пък оставят послание и променят кинопреживяването. Макар филмовите форуми у нас да са галеч от престижните европейски и техните дългогодишни традиции в кино, те заслужават внимание, и то не само от българската публика, а от всички любители на седмото изкуство, които вярват в магичната сила му сила.

МАРИЯ ДИМИТРОВА

Франкенщайн

17

Вестник от ситугентите
за ситугентите

Филмът „Франкенщайн“ направи своя дебют на 82-рия кинофестивал във Венеция. Проектът е дългогодишна мечта на режисьора му Гилермо дел Торо и това се вижда във всеки един прецизно създаден кадър от филма.

Целта на Дел Торо е не толкова да адаптира великия роман на Мери Шели, колкото да създаде своя лична интерпретация. Той предлага на зрителите една мрачна приказка с ясно разграничаване между доброто и злото. Може би й липсват някои от нюансите в повествованието на Шели, но е също толкова пленителна и интригуваща. Историята е позната на всички – Виктор Франкенщайн (Оскар Айзък) се опитва да надвие смъртта. За целта събира различни части от обесени престъпници и ги сглобява под формата на пъзел гротеска, за да сътвори своя магнум опус – чудовището.

Виктор не е просто доктор или учен, а творец. Белязан от смъртта на майка си, той има само една цел от детството си – да стане по-добър доктор от баща си и да надвие смъртта.

Лудост и вдъхновение бележат всяка негова стъпка

В опита да се докосне до негостижимото. Аrogантността му е неопикуема – той смята, че може да постигне всичко, че всичко му принадлежи. Когато постига целта си, обаче, го обзема страх. Разумът му се завръща. Чудовището (Джейкб Елорги) е далеч от това, което си представя.

Победата над смъртта носи непредвидени последици и той губи всичко. Образът му поставя следната дилема – може ли човек да се противопостави на законите на природата? Страхът от неизвестното е заложен у хората. Всяко едно ново творение, иновация, пробужда параноя – неестествено няма място сред хората. Подобно нещо се случвало с радиото, телевизията, ваксините, фотографията, а сега тази паника е насочена към изкуствения интелект. За него се казва, че ще отнеме работата на мнозина. Вече децата не могат да разсъждават сами. Съдържа вредна и некоректна информация.

Нима творението не се оформя от своя създател? Ако Виктор се беше отнесъл по-добре с Чудовището,

нямаше ли да се избегнат много от проблемите, които го сполетяват? Ако не съществуваше опасността изкуственият интелект да се захранва от фалшива и невярна информация, нямаше ли да е по-безопасен?

Но има нещо, което отличава Чудовището на Франкенщайн от ИИ, то е *живо съществуване*. Не е просто жертва или най-обикновено творение, то е син на Виктор, колкото и на учения да не му се иска. Може да обича, да чувства. Той е от плът и кръв, а не от кодове. Може да взема решения, може да се опълчи. И го прави.

Светът го отхвърля, неговият родител – също. Въпреки това Чудовището избира доброто, избира човешкото. Но това не е достатъчно, то продължава да е самотно.

Всъщност точно в този аспект се крие вечната релевантност на „Франкен-

Чудовището, което оживява отново и отново

Докато има самотни хора, докато има предразсъдъци, докато хората продължат да бъдат изолирани, Франкенщайн ще оживява отново и отново и отхвърлените ще откриват утеха в неговия образ

щайн“. Изоляцията и отчуждаването са универсални преживявания, около които хората изграждат своята идентичност, и как липсата на принадлежност изкривява човешкото и го превръща в чудовищно. Чудовището, въпреки неразбирането и омразата към него, изпитва съчувствие, любов, щедрост и милосърдие. Виктор... той е заплетен в мрежа от арогантност, алчност и злоба и унищожава всичко и всички около себе си. Кой е истинското чудовище?

Тук е ключовият момент,

който прави този филм по-скоро интерпретация, отколкото адаптация. Виктор разбира чудовището. Накрая той дава на Чудовището това, за което то копнее през цялото това време – любов и разбиране.

Да сътвориш, да си играеш на Бог,

това е една от вечните теми за науката. Друг е елементът, който съживява Франкенщайн и го прави такъв значителен културен феномен – темата за самотата и отчуждаването. Затова, докато има самотни хора, докато има предразсъдъци, докато хората продължат да бъдат изолирани, Франкенщайн ще оживява отново и отново и отхвърлените ще откриват утеха в неговия образ.

МАРИЯ ИВАНОВА

Търсите си филм, който да ви обърка дотолкова, че да тръпнете в очакване да го разберете? Тогава „Битка след битка“ е подходящият за вас. Това е американски екшън трилър, излязъл по кината на 26.09.2025 г. Режисьор е Пол Томас Андерсън и е вдъхновен от романа Vineland (1990 г.) от Томас Пинчън. Във филма участват Леонардо ди Каприо, Шон Пен, Бенисио дел Торо, Регина Хол и др.

Какво различава този филм от другите екшъни? Ами нотката на политическа сатира, която е присъща за Андерсън. Той не се бои от реалността, не се стреми да я изкриви, а напротив – показва я в най-суровия ѝ вид. Тук трябва да спомена и филма, който го изстрелва в класацията за най-добри режисьори, а именно „Буги ноци“ (1997 г.) – разказва за една друга реалност, която отразява света на порно индустрията. Типично за персонажите на Андерсън е тежката житейска история. Всеки негов герой е съвкупност от ментални проблеми. И това е нещо, което действа завладяващо.

Неговите филми разкриват две крайности, готови да се бият помежду си. Сцена след сцена, фрагмент след фрагмент карат зрителя да тръпне в очакване чия идеология ще надделее. И често финалите му са тъжни (лесно предсказуеми), но пък те шамаросват и със сигурност дълго остават в съзнанието ти.

„Битка след битка“ е определено най-амбициозният проект на Пол Андерсън. Нелучайно е избрал да адаптира романа на Томас Пинчън. Топлата връзка е параноичната история. Нека поговорим за света на „Битка след битка“. Той е зъл, жесток и поле на крайности. Всичко е черно и бяло и няма нищо по средата. Това, което не е утвърдено като норма от „лидерите“, бива унищожено. Подивелите

анархисти се борят без ясна кауза,

но пък застават под революционерски лозунги. Само за да осъзнаят, че всъщност не се борят за свобода, а за оцеляване. Битката отдавна е загубена, това което остава обаче, са хаос и разруха.

В основата на сюжета са политическите полюси, които не могат да водят диалог помежду си. Целта на тричасовия филм е да накара зрителя да заеме нечия страна. От едната са псевдореволуционерите, а от другата – хора, които се стремят да се изкачат по социалната стълбица, на която господства бялата раса. Ди Каприо влиза в ролята на Боб, който отчаяно се опитва да удовлетвори желанията на жена си Перфиция. Тя е изключително бойно настроена и

„Битка след битка“

Псевдореволуционери vs догматици

● **Накратко казано, „Битка след битка“ не е филм, който се опитва да пробута подмолна пропаганда, а напротив – да подкрепи тезата, че личният интерес (в случая и на двата лагера) стои зад всякакви лозунги. Затова е „Битка след битка“ – защото, докато има хора с радикални убеждения, битката ще е постоянна и няма да има печеливши.**

безскрупулна. Дотолкова, че изоставя него и гъщеря им в името на това да прави революция (всъщност да извършва престъпления).

Друг герой на фокус е Шон Пен, който е в ролята на Стивън Локджоу – военен с крайно леви убеждения и сексуални предпочитания към чернокожи жени. В случая, неговият обект на фантазии е Перфиция. И това е много противоречиво, тъй като той се стреми да е част от лидерите – Френч 75, а те със сигурност не биха одобрили това, че е имал афера с тъмнокожа. Това, което се наблюдава в персонажа му, е личният интерес, който често е движеща сила.

Философските теми за размисъл, които филмът провокира, са свързани с догматичните убеждения и на двата лагера. Като че ли единственото, което пропагандата ражда, са лунатици. Филмът определено е базиран на сатира за съвременното разделение в САЩ.

На втори план е сюжетната линия, в която Боб е баща на вече 16-годишната Уила. Мозъкът му е размътен благодарение на количеството трева и алкохол, които употребява ежедневно.

Това прави сложна връзката между баща и дъщеря

и двамата сякаш са си разменили ролите.

Всичко се променя, когато Уила е „отвлечена“ от лидерите. Боб изпада в състояние на параноя и губи представа за времето. Обръща се към бившата си група от революционери, за да поиска помощ. Те са типичната секта, която има кодови имена, въпроси с кодови отговори и пр. Въпросът, от който зависи това дали групата ще помогне на Боб в издирването на гъщеря му и поредната битка с диктаторите, е „Какво е времето?“. Разбира се, не става въпрос за метеорологичното време. Тук се дава шанс и на зрителите да помислят какво всъщност представлява тази величина – отново философска тема.

Друг герой, който трябва да се спомене, е Бенисио дел Торо – човек, който изглежда така, все едно знае повече, отколкото показва. Може да се определи като стоик и отчасти циник. Той е нещо като пътеводител на Боб в отчаяната ситуация, в която е изпаднал.

РАЯ ДОБРЕВА

„И ти си един Марко Тотев!“

Последните десет минути от учебния час – време е да бъгат раздадени контролните от предния път. Тръпнеш в очакване за резултата, идва твоят ред и виждаш... една точка не ти достига за по-високата оценка. Започваш нервно да разглеждаш листа и забелязваш, че на една от задачите си заградал верния отговор и си отбелязал грешен. Сега си се, че това го видя от съученика си. Прибираш се, подаваш теста на родителите си и отсреща чуваш: „На Марко Тотев все тъй ще се случи!“. С досага поглеждаш казаното, защото това е поредният път, в който чуваш фразата. Питаш ли се понякога: „Защо Марко Тотев? Кой е този човек?“

Оказва се, че Марко Тотев е реална личност със сериозна професия. Роден е във Велико Търново и е живял през втората половина на XIX и началото на XX век. Той е юрист, авторитетен общественик, депутат и председател на най-старото читалище в България. Поддържал е и добри отношения със Стефан Стамболов. Търновецът е бил изключително образован – знаел е френски, руски и турски език. Той чете юридическа литература на френски език, което го прави самоук в занаята, адвокатурата и съдебната система в България след Освобождението. Въпреки че името Марко Тотев се е превърнало в нарицателно за човек с лош късмет, истинската личност има много успешна юридическа кариера без нито едно загубено дело.

Тогава как е възможно толкова успешен общественик да е свързан с образа на човека, на когото все не му върви?

Историята започва от една игра на покер

– Марко Тотев гържи „кент флош роял“, която е най-силната комбинация в играта. Малко преди да обяви печелившата ръка, от улицата се чуват силни звуци, поради преминаващо траурно шествие на известен съгражданин. Привлечени от шума, съперниците му оставят картите и отиват да проверят какво се случва. По този начин играта се разваля, а Марко Тотев произнася именната фраза: „Абе, на Марко Тотев все тъй ще му се случи!“. Тези негови думи се разпространяват сред хората, а името му става синоним на човек, на когото все не му върви.

Започват да се създават

Реална личност с успешна кариера се превръща в синоним на човек без късмет

истории и вицове за Марко Тотев, подобно на Бай Ганьо. Фразата станала толкова популярна, че хората я използвали постоянно, а понякога се случвало да я кажат и

на истинския Марко Тотев. Един ден юристът искал да си закупи билет за влак. Служителят на гарата му казал, че билетите са свършили и отронва: „Какво да ви правя? На Марко Тотев все тъй ще се случи!“. Тогава търновецът отговаря: „Наистина, защото Марко Тотев съм аз.“ Служителят отвърща, че не е знаел дали такъв човек съществува. Тогава юристът показва личната си карта и му намират място в спален вагон.

Освен с професионализма в работата си, Марко Тотев е бил извештен и с чувството си за хумор. Веднъж адвокат от ответната страна се явил неподготвен и поискал да отмени предстоящото дело под претекст, че е забра-

вил ченето си вкъщи. Тогава Марко Тотев извадил своето чене от устата си и заявил: „Колега, сега сме наравно, да започваме!“. В друг случай Тотев отива в кръчма в града и казва, че

Черпи всички, защото е спечелил 100 лв.

Когато го питат откъде има парите, той отговаря: „Срещнах един познат, който се слави с много взети пари назаем, които никога не връща. Аз отказах да му взема 100 лева. Сега тези пари ще ги използвам за почерпка, защото той при всички случаи нямаше да ми ги върне“.

Марко Тотев е толкова цветна личност, колкото е и българската игентичност. Може би и затова е част от културата ни, а именната фраза е използвана и до днес. В ежедневието си попадаме в ситуации, в които не ни върви например – автобусът затваря вратите си под носа ни. „И аз съм един Марко Тотев“ изригва от устата ни и нервно чакаме следващия. Дали обаче не използваме нарицателното като вид оправдание? Ако бяхме отишли десет секунди по-рано на спирката, щяхме да го хванем. Може би и ние самите имаме вина за случилото се, но го отдаваме на лошия късмет.

Има ли лек за маркомтевщината? Ако вярваме, че нещо лошо ще ни се случи в ежедневието ни, ще сме по-склонни да забелязваме нещата, които могат да попречат на нормалния ритъм на живот.

Вторачени в „пречките“,

ние ще им отдаваме голямо значение и ще поглеждаме неутралните или хубавите неща. Според психолога г-р Боряна Семерджиева в каквото вярваш, това виждаш; каквото виждаш, това вземаш; каквото вземеш, това имаш. Затова е важна нагласата, с която тръгваме, когато правим нещо. Ако благодарим за всичко, което имаме, ще осъзнаем колко богати сме. По този начин негативните неща ще минат на заден план. Следващия път ще излезем за спирката пет минути по-рано и на контролното няма да се опитваме да препишем, а ще се доверим изцяло на собствените си знания.

СОФИЯ ГРОЗДАНОВА

Истината е, че школите могат да бъдат спасението. Но само ако държавата, федерациите и местните клубове ги превърнат в приоритет, а не в допълнителен ангажимент, за който не остава време. Защото бъдещето на спорта започва не в залите на големите арени, а в шумните коридори, малките салони и тренировъчните площадки, където децата правят първите си стъпки. Нека се потопим в света на три школи в България благодарение на гвама младежи, които тренират там професионално, и едно момиче, което е прекратило своята кариера.

Първата школа, в която ще надникнем, е на „Славия“, където тренира Владимир Речев, който се занимава с футбол. На въпроса дали вижда развитие в България, той сподели, че с достатъчно воля и желание всичко е постижимо. Неслучайно спортистът, от когото взема пример, е Кристиано Роналдо – човек на амбицията и отдадеността. Това са и качествата, които Владимир смята, че са нужни на един спортист, за да успее, заедно с най-важното – дисциплината.

„Условията са сравнително добри, имаме три големи игрища, фитнес, съблекални. Екипировката от клуба я осигуряват“, казва той.

Втората школа е на „Левски“ и Валентин Петров, който също е футболист. Той играе като централен защитник или ляв бек.

„Разбира се, че виждам развитие, но само на младите футболисти – категоричен е той. – Според мен трябва да им се дава поле за изява. За жалост, в България има много таланти, които остават незабелязани.“

Играч, от когото взема пример, е Филип Кръстев. Не само заради уменията му на терена, но и заради смелостта да говори истината, колкото и тежка да е тя: „В българските школи ние от 12 – 13-годишни не правим нищо

В момента, когато българският спорт търси път за развитие, детско-юношеските школи все повече се превръщат в единствения източник на надежда. Докато клубовете се

борят с недостиг на средства, остаряла инфраструктура и административни проблеми, именно школите остават мястото, където талантът все още има шанс да израсне.

Детско-юношеските школи – инвестиция за бъдещето

Само те могат да спасят спорта в България, категорични са експертите

и после резултатът е това на терена, което виждате. Имаме талант, можем да играем футбол. Заради неправилна работа, заради корупция футболът ни е на това ниво. И не сме ние най-виновните, защото на нас никой не ни дава платформата, на която да стъпим, да се развиваме и да покажем качествата си, а сме захвърлени да се оправяме сами.“

Основният проблем за младите е, че няма кой да им покаже пътя и да им обърне

гостатъчно внимание. Тук е важна работата на треньорите, които освен умения на терена трябва да дават пример и в живота.

За условията Валентин споделя, че всичко е осигурено от клуба, но материалната база – игрищата и съблекалните, имат нужда от сериозно подобрене.

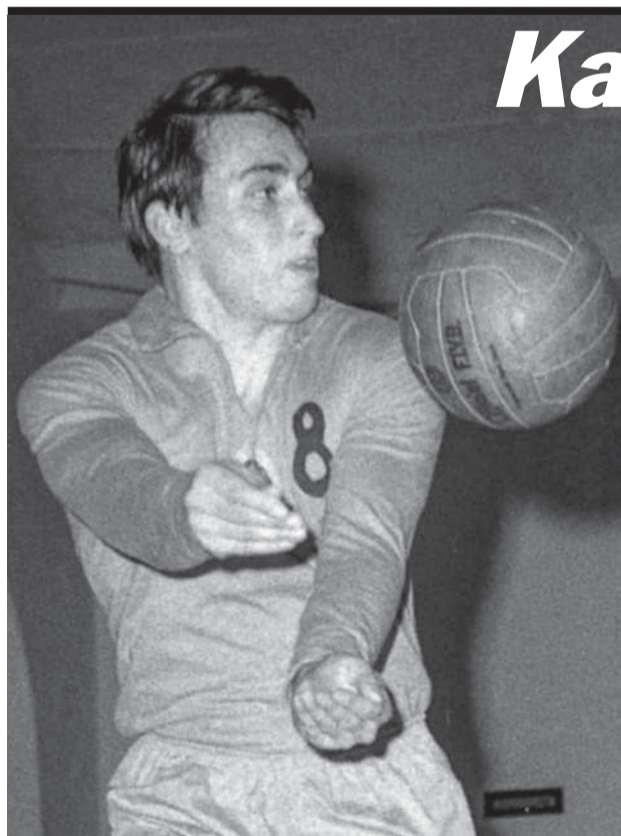
Последната школа, която отвори врати за нас, е отново на „Славия“, но за баскетбол и Петя Аврамова, която преди години е била част от-

бора, но все още си спомня залата за тренировки. Тя също вижда развитие на спорта в България, но само и единствено с правилен подход, добър треньорски щаб, дисциплина и отдаденост. Според нея това са и най-важните качества за успеха. Като казва, че ако има непрофесионално отношение от треньор, това може да бъде причина да се изгуби мотивацията за развитие в спорта.

За условията за тренировка има тая гаде малко по-различна гледна точка: „Условията не са от най-голямо значение. Спомням си преди в залата дори нямаше мрежа на кошетите, гръските в залата бяха в окаяно състояние, но ние продължаваме да тренираме. Беше некомфортно, но не невъзможно. Със сигурност трябва да бъдат осигурени на децата екипи за мачове. Оттам насетне с какви обувки ще играе, кърпи, сакове и т.н. са лично предпочитание на спортиста.“

Спасението на българския спорт няма да дойде от едно талантливо поколение. Чрез него може само да се даде първоначалният тласък, но за да има развитие, инвестициите в школите трябва да бъдат на преден план. Важното е да има визия и подкрепа от управлението на федерацията и клуба. Ако не се обърне достатъчно внимание на школите и бъде пропуснат талантът на децата, не ни очаква светлина в мрачния тунел.

ЕМИЛИЯ ПЕТРОВА

Капитанът на славата

През 1970 г. с българския национален отбор разпределителят под номер 8 Димитър Каров печели сребърен медал на световно първенство. Участва три пъти в Олимпийски игри (1964, 1968, 1972). Освен това с екипа на ЦСКА печели 5 шампионски титли и 3 национални купи, а през 1969 г. извежда „армейците“ до триумф в най-престижния клубен турнир на континента. Какво ни кара отново да си спомним за него?

Тази година той зае своето място при вечните във випуск 2025 в Международната зала на славата на волейбола. Важно е не само защото безспорно го заслужава, а защото дава добър пример какви трябва да бъдем. И отново показва, че ако човек полага усилия в това, с което се захваща, ще бъде оценен подобаващо.

Има хора, които не просто спорту-

ват активно, а превръщат това в история. Днес, когато той влиза във Волейболната зала на славата в САЩ, признанието не е само за един човек, а за цяла епоха от българския спорт.

Със скромните 169 см височина Димитър Каров прави разпределителския пост различен. Със своя интелект и тактическо мислене успява да е по-висок от всяка блокада, и показва, че ако човек играе със сърце, няма какво да му се опре.

Волейболната зала на славата е най-голямото признание, което един играч може да получи. Освен това е голяма гордост за родината му. Каров е част от златното поколение на волейбола в България, но у него продължава да гори пламъкът на този спорт благодарение на младежите от националния отбор.

ЕМИЛИЯ ПЕТРОВА

В края на миналата година станахме свидетели на историческа вечер, в която се изтегли жребият за Мондиал 2026. За пръв път в историята на световните финали, те ще съберат 48 национални отбора, а страните домакини на едно от най-мащабните спортни събития ще бъдат Мексико, Канада и САЩ. Разбира се, броят на мачовете ще нарасне до 104, които ще се играят от 11 юни до 19 юли, когато ще разберем новия световен шампион.

Най-интересните

сблъсъци на Мондиал'2026

Церемонията в американската столица Вашингтон бе изключително впечатляваща. На нея проличаха изпълненията на Андrea Бочели и Village People. Официалният химн на Световното първенство през 2026 г. бе изпълнен от Никол Шерцингер и Роби Уилямс.

Друго нещо обаче разбуди духовете още в началото на събитието. Американският президент Доналд Тръмп получи гебютната Награда за мир на ФИФА, връчена от самия президент на федерацията Джани Инфантино. Знаем, че по-рано през годината Тръмп бе сред номинираните за Нобеловата награда за мир, но не се поздравя с отличието. Водещи на церемонията бяха моделът Хайди Клум и Кевин Харт. Сред специалните гости, които изтеглиха жребият за груповата фаза на турнира, бяха спортните легенди Том Брейди, Шакил О'Нийл и Уейн Грецки.

Откриващият сбубой от турнира ще бъде повторение на мача от Мондиал'2010: Мексико - Южна Африка. Интересни са спомените от онзи мач, при който красивият гол на Чабалала разпа-

За пръв път на световните финали идват 48 национални отбора. Домакини на събитието са Мексико, Канада и САЩ

ли всички фенове от Африка. Именно отборът на Южна Африка бе домакин. Този път обаче ролите ще се разменят и мачът ще се проведе пред мексиканската публика, което гарантира емоция и гореща атмосфера. Другите два отбора от «Група А» са Южна Корея и някои измежду Дания/Ирландия/Чехия и Северна Македония. Тази група ще бъде истински футболен рай за феновете по целия свят.

Несъмнено традиционната «Група на смъртта» ще бъде «Група I», в която се сблъскват финалиста от световното първенство в Катар през 2022 г. Франция, Сенегал, Норвегия, водена от звездата на «Манчестър Сити» Ерлинг Халанд. Четвъртият отбор в групата ще е победителят от плей-оф между Ирак, Боливия и Суринам. Разбира се, трябва да обърнем внимание на отборите на Аржентина и Португалия, където своите последни световни финали ще изиграят звездите Лионел Меси и Кристиано Роналдо. Действащият световен шампион се намира в «Група J», а компания ще им правят Алжир, Австрия и Йордания. Португалия пък, водена от Роналдо, ще се изправи в интригуващ сблъсък с Колумбия, а групата допълват гебютантите Узбекистан, които сътвориха сензация със само една загуба в квалификациите, и някой между страните ДР Конго/Ямайка и Нова Каледония. Изключително интересно е, че ако

Португалия и Аржентина заемат първите места в своите отредени групи, то те ще се срещнат още на четвъртфиналите на турнира. Това ще бъде един уникален празник за всички зрители.

Кюрасао, превърнала се в държава с най-малък брой население, класира се на Мондиал, ще се опита да защити своята чест в «Група Е». А срещу нея се изправят един от фаворитите за световната титла - Германия, шампионът на Африка Кот д'Ивоар и силният отбор на Еквадор. Хаити е другата държава, която събуди интереса на много хора още с класирането си за турнира. Макар от 4 години да не са играли мач като домакини, поради непрестанните бангитски войни на територията на страната, отборът на Хаити направи на пръв поглед немислимото и се завърна на световната сцена след 52 години отсъствие. Сърбата обаче им отреди изключително тежката «Група С», където са Бразилия, търсещи този трофей от вече 24 години, полуфиналистът от Катар Мароко и класираният се за последно на Мондиал през 1998 г. отбор на Шотландия.

До едно от най-интригуващите спортни събития на нашата планета остават по-малко от половин година. Фенове по цял свят са настръхнали от възбуждане в чакане на първия съдийски сигнал. Стартът на турнира ще се проведе на митичния «Ацтека» в Мексико Сити, докато големият финал ще се изиграе в Ню Джърси на «Метлайф Стейдиъм». За по-малко от месец 48 държави ще премерят сили за така жагуваната световна титла.

БОЖИДАР СТОЯНОВ

Футболът е начин на живот. Той е най-обичаният спорт по целия свят и известността му е несравнима. Всеки човек се е сблъсквал поне веднъж в живота си с него и за повечето от нас това не е просто спорт, а истинска любов. Страстта и емоцията от това да подкрепиш любимия си отбор те кара да се чувстваш много по-

щастлив и мотивиран. Както във всяко нещо в този живот, така и във футбола има госта тъжни и неприятни моменти, които се помнят винаги и оставят дълбока рана в сърцата на феновете. Именно заради това, футболът е боготворен от милиони и на мнозина е дал приятни и хубави мигове, докато на други само разочарование и болка.

В последните няколко десетилетия, футболът претърпя множество промени. Превърна се в една мащабна индустрия, в която са замесени лица от всички сфери на живота. Паричните облаги, сделките за милиарди и харченето на безумно много пари за футболисти доказва само едно, а именно това, че футболът все повече започва да се комерсиализира, което само по себе си е голям плюс от финансова гледна точка, но и пък огромен минус за феновете, които просто искат да се забавляват, гледайки любимия си отбор. Въпреки тази засилена комерсиализация, феновете не спират да подкрепят своите любимци при всеки удобен момент.

Финансовото състояние на даден футболен отбор е много ключово за неговото развитие напред във времето. То се уповава на множество фактори и етапи. Като например трансферна политика, рекламни кампании, развитие на млади играчи, продажба на артикули и други. Всичко това формира икономическата цялост на отбора. Най-важната стъпка при развитието на даден отбор е налагането на млади и неопитни играчи, които след време да се развият достатъчно и да покажат истинските си качества. Това е ключът към успеха и благодарение на баланса между футболисти от академията на клуба и новодошли такива чрез трансфери, се осъществява една невероятна симбиоза и един ненадминат баланс. По този начин

Футболът е машина за пари

отборът върви напред и постига невероятни резултати, съпроводжани с множество отличия. Огромна част от клубовете по целия свят действат именно по този начин, защото тази стратегия е гарант за успехи и

говолни фенове. Тези процеси, извършващи се в един клуб, са контролирани строго от управниците на клуба, различни изпълнителни и спортни директори и накрая от треньора и самите футболисти.

В днешно време, футболът се превърна в мерило за това кой собственик притежава повече богатство от другия. Милиардери закупуват акции на отбори по цял свят и чрез група от свои хора започват да управляват клубовете. Те могат да си позволят безумно много харчове в размери на милиарди и то за всичко, било то маркетингови кампании във връзка с клуба, по-високи заплати за работниците, реновиране на стадионите и модернизирани на всички спортни бази и съоръжения, и не на последно място финансиране на трансфери и привличането на скъпи футболисти, които имат статут на „звезди“. Тези практики не се харесват на всички фенове, макар и клубовете им да са успешни. Масово тези милиардери са петролни магнати, които искат да инвестират средства в много неща и футболът е най-примамливо за всички тях, защото както споменах по-рано е любим на всички по света. Метафорично казано си е „машина за пари“ и е изкушаващ бизнес за милиони данъкоплатци по света.

За да се развива един клуб трябва да има от всичко по малко. На първо място трябва да има управници, които си разбират от работата и респективно и хората, които наемат да са компетентни в тази област. Също така трябва да се реши с какъв бюджет да разполага отбора, като тук не е важно да се „пръскам“ много пари, а просто едни нови попълнения към състава заедно с футболистите от академията. Маркетинговите изяви, продажбата на артикули като: екипи, флаanelки, якета, чаши и какво ли още не е аспект, който с времето ще се развива, когато даден отбор си стъпи на краката и започне да показва добра игра на терена и разбира се добър бизнес нюх извън него.

КРИСТИАН КОЩИКОВ

Пътешествията вече не са лукс

Продължение от стр. 24
остров в Индонезия. В замяна на няколко часа помощ на ден доброволците натрупват нови умения, усещат автентичната култура и създават международни контакти. И двете изискват годишна членска такса (около 45 – 50 USD/евро), но бързо се изплащат, тъй като осигуряват сигурна и легитимна база от хостове.

Евтин транспорт – движи се като местен

Вместо да разчиташ на скъпи таксите или туроператори, избери алтернативи. FlixBus и BlaBlaCar предлагат удобни и евтини пътувания из Европа. Много градо-

ве имат карти за обществен транспорт, които включват неограничени пътувания за няколко дни. А когато пристигнеш – разхождай се пеша. Така ще видиш улчките, малките кафенета и моментите, които туристическите брошури пропускат.

Епични преживявания без голям бюджет

Истински епичните моменти по време на път не се купуват – те се откриват чрез любопитство, смелост и връзка с хората и мястото. Вместо да следваш единствено туристическите маршрути, потърси локални преживявания: готварски клас в дом на местен, нощно къпане в го-

реци извори, участие във фестивал, доброволчество във ферма или просто разговор с непознат в малко кафене.

Използвай приложения като Airbnb Experiences, GetYourGuide, Withlocals или GuruWalk, за да намериш автентични занимания, водени от местни хора – от скрити турове и планински преходи до уроци по занаят или танци. Питай служителите в хостела или местните, които срещаш – често именно те знаят най-непопулярните, но незабравими места.

Остави място за спонтанност – някои от най-добрите истории започват без план. Преживяванията, които най-дълго се помнят, обикновено са онези, които те

изкарват извън зоната на комфорт и те свързват истински с хората, природата и културата около теб.

Пътуването с ограничен бюджет не е отказ от комфорт, а покана към по-дълбоко преживяване. То учи на адаптивност, благодарност и открителски дух – качества, които не се купуват с пари. Всеки спестен лев може да се превърне в нов спомен, нов приятел или нов поглед към света. Не чакай „перфектния момент“ или „достатъчно средства“ – вземи раницата, отвори сърцето си и тръгни. Светът принадлежи не на онези, които имат най-много, а на онези, които се осмеляват да го преживеят.

НИЯ ГОГУШЕВА

България най-накрая разполага с млади надежди в моторните спортове. Това са двамата състезатели, които са вече познати или тепърва ще бъдат разпознавани на световната сцена в мотоспорта – Никола Цолов и Александра Вџтева. Никола очаква дебютното си участие във „Формула 2“ и мечтае за „Формула 1“. Александра – първата българка и първата жена пилот в Porsche Carrera Cup Middle East. И двамата го казват, че талант у нас има, че амбицията може да носи резултати и че българското знаме може да се вее на подиумите сред най-конкурентните спортове на света.

Но заг успехите им стои една по-тиха истина: моторният спорт не се печели само с воля, тренировки и талант. Той се печели и с бюджет. И точно тук България трябва да изрази много сериозна подкрепа към двете от най-талантливите си деца, за да могат те да продължават да ни прославят.

Финансовата бариера

За да могат да се развиват, за да разполагат с най-добрите автомобили и болиди, на Цолов и Вџтева им е нужно стабилно финансиране. Само участието в състезателни серии струва близо милион годишно. Без сериозни средства няма тренировки, няма тестове, няма механици, няма стартове. А без стартове няма развитие.

В моторните спортове време за губене няма, всеки метр е ценен. Всяка нова обиколка, която правиш със своя автомобил, ти дава допълнително знание за това какво да промениш, как да напреднеш. А конкуренцията е жестока.

Двама таланти – една обща опасност

В наскоро проведена пресконференция в София Александра Вџтева заяви, че единствените инвеститори са нейните родители. Поради факта, че тя учи в Англия и не прекарва много време на родна земя, няма български спонсор, който да е готов да помогне с бюджета, от който тя се нуждае. Затова разчита на родителите си, които подпомагат нейното развитие. Никола, от другата страна, е пред дебютното си участие във „Формула 2“, което е последната крачка преди влизането във „Фор-

Пробив в моторните спортове

Никола Цолов и Александра Вџтева – таланти, които не трябва да изгубим

мула 1“. Това е моментът, в който или се инвестира в тях и България печели бъдещи медии, престиж, внимание, икономически интерес и влияние, или те спират до тук. Моторният спорт не чака. Светът върви напред. Ако те не могат, други ще могат. И тогава България ще се пита: Как изпуснахме това поколение?

Не разход, а победа!

Българските компании, които биха протезнали ръка на талантливите ни състезатели могат да направят не просто реклама, а стратегическа инвестиция в национален потенциал. Това не са гаранции. Това е маркетинг върху болид, който обикаля света. Това е българското лого на

трасета като Хокенхайм, Спа или Бахрейн. Това е видимост, която носи стойност, внимание и престиж. Лого върху каска, върху автомобил, върху състезателен костюм. Това е присъствие, което се вижда по милиони екрани. Спонсорството тук не е разход, а входен билет към глобална аудитория, която иначе би струвала несравнимо повече. Това е реклама, която не просто се вижда, а се запомня. Това е шанс бизнесът и България да станат част от победата, преди тя още да се е случила.

Кражба на мечти е, когато знаем какво можем да имаме, но не правим нищо, за да помогнем. Ако искаме шампиони в мотоспорта, не трябва да бъде допуснато мечтите на Никола Цолов и Александра Вџтева да бъдат ограбени. Защото Никола има таланта да бъде във „Формула 1“, а Александра Вџтева – да бъде първата жена, която да спечели Лъо Ман.

МАРТИН РУСЕВ

Вестник „Алма матер“ е курсов проект на студентите от II курс журналистика, профил „Преса и онлайн журналистика“, подготвен в занятията по „Учебна редакция – майсторски клас 1“, с преподавател д-р Зина Соколова, катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“ във ФЖМК на СУ „Св. Кл. Охридски“.
Графично оформление: Александър Иванов

АЛМА МАТЕР

Брой 21, март 2026

Вестник от студентите и за студентите
Издание на Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Екип: Албена Иванова, Александра Георгиева, Александра Славова, Ангел Гяуров, Божидар Стоянов, Валентин Стоянов, Ганна Тодорова, Десислава Зеленова, Емилия Петрова, Калина Чехларова, Кристиан Кошиков, Магдалена Стоянова, Маргарита Генчева, Мария Димитрова, Мария Иванова, Мартин Русев, Мирослава Георгиева, Наско Фотев, Невена Георгиева, Ния Гогушева, Пламен Хараланов, Ралица Нончева, Рая Добрева, София Грозданова

СПОРТ

АЛМА МАТЕР

март 2026 / Брой 21

Стоиш на покрива на хостел в Лисабон, а около теб непознати си споделят истории. Един е пристигнал с автобус за 12 евро. Друг е спал безплатно чрез Couchsurfing. Трети работи по три часа на ден в хостел срещу легло и закуска. Всички те обикалят света, без да са богати. И докато слушаш разказите им, разбираш нещо важно – пътуването не е въпрос на пари, а на подход.

На перона на гарата в Будапеща – момче с огромна раница, избледяла карта в ръка и билет за 9 евро, купен „в последния момент, защото е смешно евтин“. Изглежда така, сякаш обикаля света по-често, отколкото аз ходя до магазина.

– Как успяваш да пътуваш толкова много, без да харчиш цяло състояние?

Той се усмихна и сви рамене, сякаш отговорът е очевиден.

– Лесно е. Трикът не е да имаш пари, а да знаеш как да ги разтегнеш.

– Например?

– Гъвкавост, малко търсене, малко късмет... и готовност да спиш в хостел, където от гуша тече само студена вода. Но пък гледките по пътя компенсират всичко.

Докато влакът приближаваше, си дадох сметка, че пътуването не е привилегия само на богатите, а умение – и че всеки може да го усвои, стига да знае откъде да започне.

Обичаш да пътуваш, но банковата ти сметка невинна е съгласна? Добрата новина е, че приключенията не изискват богатство, а малко креативност, гъвкавост и желание за нови преживявания.

Пътуването с ограничен бюджет не означава компромис, а възможност да преживееш нещо по-автентично и истинско. Пътешествията вече не са лукс. Благодарение на евтините полети, сайтовете за споделено настаня-

Пътешествията вече не са лукс

Как да обиколиш света с малък бюджет

ване и доброволческите програми всеки може да опознае света – дори с ограничен бюджет. Но как да го направим умно и безопасно?

Планирай умно – времето е пари

Най-важното правило при евтините пътувания е гъвкавостта. Ако можеш да избираш дати, места и транспорт, шансът да намериш изгодна оферта, е много по-голям. Проверявай самолетни билети чрез сайтове като Skyscanner, Kiwi,

Momondo или Google Flights – те сравняват цени от различни авиокомпании и често показват „скрити“ евтини опции. Търси билети в инкогнито режим – много сайтове следят търсенията ти и постепенно вдигат цената. Вторник или сряда сутрин е най-доброто време за прегледане на сайтовете за изгодни оферти, тъй като много компании пускат промоции. Най-евтините дни за летиене са вторник, сряда и събота, а петък и неделя са най-скъпите, тъй като мно-

го хора пътуват през уикенда. Полети рано сутрин (преди 8:00) или късно вечер (след 20:00) често са по-изгодни. Пътувай извън сезона. Градове като Рим, Париж или Прага са по-тихи и евтини по-евтини през ноември, отколкото през юли.

Евтино настаняване – повече уют, по-малко разходи

Хотелите галеч не са единственият вариант. Ако си с авантюристичен дух и отворен за нови запознанства, Couchsurfing предлага възможност да отседнеш при местни хора – напълно безплатно. Това е и чудесен начин да научиш повече за културата на мястото. Hostelworld и Booking.com имат филтри за най-ниски цени, а често можеш да резервираш легло в хостел за цената на едно кафе в центъра. Airbnb често е по-евтино от хотел, особено ако споделиш квартира или остава повече от 3 – 4 дни. Agoda пък предлага невероятно изгодни оферти за Азия.

Ако искаш да комбинираш пътуване и преживяване, платформите Workaway и Worldpackers предлагат работа срещу храна и подслон – от помощ във ферма в Испания до работа в хостел на

Продължава на стр. 22

